

GENDER RESPONSIVE BUDGETING (GRB)

Manual for Members
of Parliament in Malaysia

British
High Commission
Kuala Lumpur

MAY 2021

Westminster Foundation for Democracy (WFD) is the UK public body dedicated to supporting democracy around the world.

WFD works with parliaments, political parties, and civil society groups as well as on elections to help make countries' political systems fairer, more inclusive and accountable.

The publication is the product of Westminster Foundation for Democracy (WFD). It was made possible through funding received from the British High Commission in Kuala Lumpur.

The publication was prepared by Nur Hazwani Husin with peer review comments by Janet Veitch, Sophia Fernandes, Prof Datin Dr Norizan Abdul Razak, Ong Bee Leng, Omma Sreeni Ong, Siti Kamariah Subki, Yap Lay Sheng and other women's rights organisations based in Malaysia.

The publication is part of the Westminster Foundation for Democracy's (WFD) Covid-19 Response Project entitled "Promoting more gender-sensitive policy and legislative responses in Malaysia to the COVID-19 pandemic" that was carried out from July 2020 to March 2021.

The views expressed in the publication are those of the authors and not necessarily those of or endorsed by the Westminster Foundation for Democracy (WFD), the British High Commission in Kuala Lumpur or the UK Government, who do not accept responsibility for such views or information, or for any reliance placed on them.

British
High Commission
Kuala Lumpur

GENDER RESPONSIVE BUDGETING

Manual for Members of Parliament in Malaysia

WESTMINSTER FOUNDATION FOR DEMOCRACY

MALAYSIA

MAY 2021

ACKNOWLEDGMENT AND DISCLAIMER

Westminster Foundation for Democracy (WFD) is the UK public body dedicated to supporting democracy around the world.

WFD works with parliaments, political parties, and civil society groups as well as on elections to help make countries' political systems fairer, more inclusive and accountable.

This publication is the product of Westminster Foundation for Democracy (WFD). It was made possible through funding received from the British High Commission in Kuala Lumpur.

The publication was prepared by Nur Hazwani Husin with peer review comments by Janet Veitch, Sophia Fernandes, Ong Bee Leng, Omna Sreeni-Ong, Siti Kamariah Subki, Yap Lay Sheng and other women's rights organisations based in Malaysia.

The publication is part of WFD's COVID-19 Response Project entitled "Promoting more gender-sensitive policy and legislative responses in Malaysia to the COVID-19 pandemic" that was carried out from July 2020 to February 2021.

All rights in this work, including copyright, are owned by WFD Limited and are protected by applicable UK and international laws. This work cannot be copied, shared, translated into another language, or adapted without prior permission from WFD. All rights reserved.

The information contained in this document is for general guidance on matters of interest only. Whilst WFD has made every effort to ensure that the information contained in this document has been obtained from reliable sources, WFD is not responsible for any errors or omissions, or for the results obtained from the use of this information. All information is provided as is, with no guarantee of accuracy, timeliness, or of the results obtained from the use of this information, and without warranty of any kind.

TABLE OF CONTENTS

No	TOPICS	PAGE
1	AN OVERVIEW OF GENDER RESPONSIVE BUDGETING What is Gender Responsive Budgeting?	4
2	WHY GENDER RESPONSIVE BUDGETING? Why is it needed in the Malaysian political context and the key issues women currently face?	5
3	RELEVANCE OF GENDER RESPONSIVE BUDGETING	8
4	CASE STUDIES International, National and State levels	11
5	HOW CAN GENDER RESPONSIVE BUDGETING IMPROVE WOMEN’S VOICE AND REPRESENTATION? Four general steps on Gender Responsive Budgeting	14
6	THREE CATEGORIES OF EXPENDITURE IN GENDER RESPONSIVE BUDGETING	16
7	GENDER RESPONSIVE BUDGETING TOOLS TO ANALYSE THE IMPACT OF POLICY ON BOTH WOMEN AND MEN	17
8	ROLES OF MEMBERS OF PARLIAMENT (MPs)	19
9	GLOSSARY LIST	22
10	ACRONYM LIST	24

An Overview of Gender Responsive Budgeting (GRB)

What is GRB?

The national budget raises revenue, allocates resources, distributes wealth and income, and stabilises the economy. The economic stabilisation function of the budget should be balanced against the need to ensure that there are adequate resources to guarantee the delivery and development of essential services, especially in the social sectors. The national budget is a benchmark against which the government can be held to account and its performance evaluated. Where the government puts its money is a marker of its priorities.

Gender Responsive Budgeting (GRB) can be a strategy and a process with the long-term aim of achieving gender equality goals. According to the Council of Europe's widely used definition, GRB is an application of gender mainstreaming in the budgetary process.¹ It involves:

- i. Conducting a gender-based assessment of budgets.
- ii. Incorporating a gender perspective at all levels of the budgetary process; and
- iii. Restructuring revenues and expenditures in order to promote gender equality.

GRB generally **does not involve creating a separate “women’s budget”** or prioritising women over men. It refers to **analysis of the entire budget through a gender lens** to identify gender-differential impacts and to translate gender commitments into budgetary commitments. Budgets may appear to be gender neutral but due to differences in the socially determined systemic roles played by women and men, budgetary policies have differential impacts across gender. For example, women do more care work so the reduction or increase in investment in child and elder care services has a disproportionate impact on women.

Progress in **GRB** will serve to integrate the **Sustainable Development Goals (SDGs) Agenda 2030** into **national planning processes**, responding to the commitments on gender equality, and translating the SDGs into **strategies for development and fiscal plans** that benefit women and girls.

An equitable public budget asks people to contribute according to their ability to pay and plans expenditure in a way that meets the different needs of women and men. This makes it effective in meeting public policy objectives of reducing inequality and efficient in making the best use of scarce resources, by removing the barriers to women's full participation.

Why is it needed in the Malaysian political context and the key issues women currently face?

GRB asks some very fundamental questions like:

- How is the budget compiled?
- Who is participating in the elaboration of the budget?
- Who actually has the final word?
- Who is influencing the way that money is going to be spent and also the way that money is being collected?
- How do we actually decide where the money is going to go?
- To what objective is money going to be allocated?
- Who decides on the priorities and on the basis of what?
- Do women actually participate (have say and space) in decision making around GRB?

¹ Gender Budgeting: Step-by-step toolkit. Guidance for mainstreaming gender into the EU Funds.

According to the World Economic Forum (WEF) **Global Gender Gap Index (GGGI) for 2020**, Malaysia ranks **104 out of 153** countries with a total index score of 0.677, positioning Malaysia at thirteenth (13) place in East Asia and the Pacific. Malaysia was behind Lao PDR, Singapore, Vietnam and Cambodia.² The **Malaysia Gender Gap Index (MGGI)** identifies the gap between women and men across four sub-indices comprised of Economic Participation and Opportunity, Educational Attainment, Health and Survival and Political Empowerment. Malaysian women make RM 0.947 on average compared to every ringgit men earn, according to 2020 data from the Department of Statistics Malaysia (DOSM). In terms of labour force participation, 80.9 percent of men were in the workforce compared to 55.6 percent of women. Almost a quarter of total (23.3 percent) legislators, senior officials and managers were women. The percentage of women as professional and technical workers was less than men: 44.4 percent compared to men at 55.6 percent. Only 14.9 percent of elected parliamentarians are women and 17.9 percent of women are in ministerial positions.³

Why is GRB needed in the Malaysian political context? GRB will help to:

1. Increase efficiency and effectiveness in the budgeting.

Policies framed in gender-neutral terms may still impact differently on women and men as each sex plays different roles in the economy and in society. Good policymaking therefore requires understanding both the likely differential gender impacts and how policies might generally be better designed to achieve outcomes, which meet the needs of women and men and girls and boys of different economic categories, equitably. The GRB approach will help us understand the **different impacts on women and men.**

It is important to consider the lived realities of women and men in their diversity. While 'lived realities' is meant to recognise differences between women and men, the addition of 'in their diversity' recognises how other characteristics such as age, socioeconomic situation, disability, race, ethnicity, religion and rural or urban locations also affect women and men in their lived realities (e.g. the lived reality of a young woman living in a rural area of Perlis will be very different from that of an older woman living in an urban area of Kuala Lumpur).

2. Reduce gender gaps and inequalities.

GRB highlights the definite but different contributions of women and men to the economy, including the care economy. It exposes the linkages and trade-offs between the household and market economy and calls for creative ways of recognising, counting and rewarding women's unpaid labour and for equitable sharing of the budget. 'One-size-fits-all' budgeting policies cannot ensure gender equality in a heterogeneous nation. For example, if women are excluded from the labour market by their caring responsibilities, this will reduce their income over the lifetime and reduce their ability to build up a pension. How is this recognised in the state pension system and could a strategy of improving the state provision of childcare remove these barriers? Comparative analysis of 8 OECD countries has shown that there is a greater return on state investment in childcare than in construction as, inter alia, it releases more women into the labour market.⁴

² Global Gender Gap Report, World Economic Forum (WEF), 2020

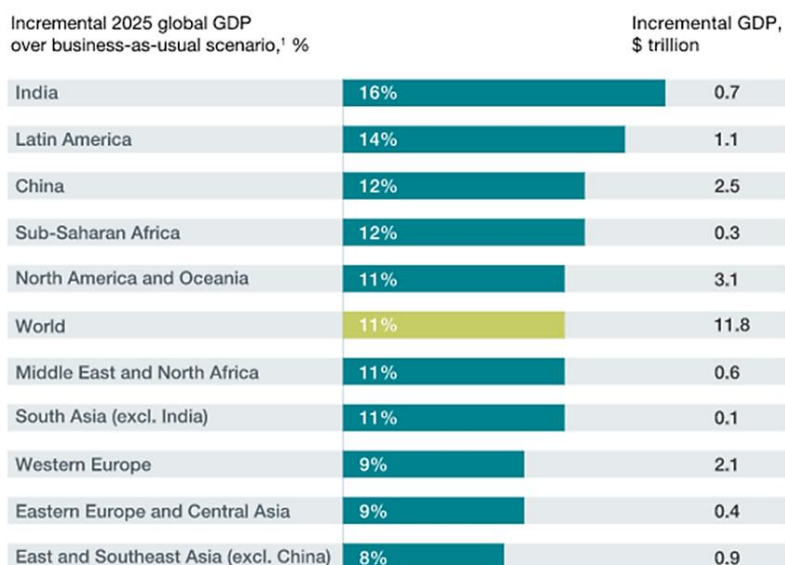
³ Statistics on Women Empowerment in selected domains, Malaysia, 2020, Department of Statistics Malaysia (DOSM)

⁴ Stimulating OECD economies post-Covid by investing in care, IKD Working Paper No. 85 June 2020, De Henau, Himmelweit, Open University, https://www.open.ac.uk/ikd/sites/www.open.ac.uk/ikd/files/files/working-papers/COVID%20care-led%20recovery_IKD_WP85_2020_06_12%20%28003%29.pdf

At the heart of raising awareness in budgets is developing an understanding of the role of the care economy, which is much more intensive in its use of female labour than the commodity economy. The care economy includes the paid and unpaid care work, largely done by women, for disabled family members, old people, the sick and children, without whom there would be no future workforce. While contributing to human welfare, it also provides human resource and social capital to the commodity economy. This is critical work that contributes to the economy and Gross Domestic Product (GDP): without it the workforce would not be maintained and reproduced. But where it is unpaid, its value is unrecognised by the government as it is not measured as part of the formal economy.

As an example, if **Malaysia** changed its policies to provide financial support to unpaid carers, this could in turn support individuals to be financially secure. In cases where it is not financially viable to hire a carer, family members or relatives sometimes take on caring responsibilities. Those who provide around 35 hours of care a week are then unable to maintain sustainable work outside of caring. Providing an allowance will have a positive impact on the livelihoods of those who fall into this category.

If every country matched the progress toward gender parity of its fastest-improving neighbor, global GDP could increase by up to \$12 trillion in 2025.

¹Sample = 95 countries.

Source: HIS; ILO; Oxford Economics; World Input-Output Database; national statistical agencies; McKinsey Global Growth Model; McKinsey Global Institute analysis

Countries should invest in women because of their commitment to equality and human rights but also because women contribute to economic growth and development. A country's development is impeded if it doesn't optimise 50 percent of its human resources. It is estimated that 15.7 million of Malaysia's population are women out of a total of 32.7 million in 2020. ⁵ If the gender gaps in participation, hours worked and productivity were all bridged, the world economy would be \$28.4

⁵ DOSM, Current Population Estimates, Malaysia, 2020, July 2020 - [https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/cthemebByCat&cat=155&bu_id=OVByWjg5YkQ3MWFZRTN5bDJiaEVhZz09&menu_id=L0pheU43NWJwRWVSZklWdzQ4TIhUUT09#:~:text=Malaysia's%20population%20in%202020%20is,to%203.0%20million%20\(2020\)](https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/cthemebByCat&cat=155&bu_id=OVByWjg5YkQ3MWFZRTN5bDJiaEVhZz09&menu_id=L0pheU43NWJwRWVSZklWdzQ4TIhUUT09#:~:text=Malaysia's%20population%20in%202020%20is,to%203.0%20million%20(2020))

trillion (or 26 percent richer). Other things being equal, closing gender gaps would add USD 12 trillion to global output by 2025 if all barriers to women's engagement were removed.⁶ The World Bank has calculated that if all economic barriers were to be removed for women in Malaysia, this would benefit the country as a whole as income per capita could increase by 26.2 percent. Therefore, there could be an average annual income gain of RM 9,400.⁷

3. **Address poverty more effectively.**

It is important to note that women and men experience poverty in both similar and different ways. The processes through which they become poor are different yet related, and their response to poverty is different. For example, in most societies, gender norms define women's role as largely relegated to the home, as mother and caretaker, and men's role as responsible for productive activities outside the home. These norms influence institutional policies and laws that control women's and men's access to productive resources such as education, employment, land, housing and credit. There is overwhelming evidence from around the world to show that girls and women are more disadvantaged than boys and men in their access to these valued productive resources.

There is also ample evidence to show that the responsibilities of women and the challenges they face within poor households and communities are different from those of men. Persistent gender inequality and differences in women's and men's roles greatly influence the causes, experiences and consequences of women's poverty. To be just and effective, poverty reduction strategies, policies and budgets should take these differences into account.

Government budgets not only affect women and men directly, via the taxes they pay and the public expenditures of which they are beneficiaries, but also indirectly. The indirect effects come about because the budget impacts on the level of market demand and supply in an economy, influences the overall availability of paid employment, the extent of the unpaid work that has to be done to care for families and communities, the growth of output (GDP) and the price level (inflation). Analysis of the impact of different tax models is necessary. For example, direct taxation can be progressive as the wealthy pay more, according to their ability. Indirect taxation of goods and services can be unfair because it means that everyone, rich or poor, pays the same.

- ### 4. **Improve accountability and transparency** through gender equitable distribution of resources and proper monitoring. The budgetary information that is required in the context of transparency is "how much is allocated to different types of spending, what revenues are collected, and how other public resources are used". It provides values against which to assess budgets; recognises the significance of women's participation and reinforces accountability and transparency of public expenditure, and it assists in choosing between different budgetary and policy options.

⁶ The Power of Parity, Mc Kinsey 2016

⁷ [https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/publication/breaking-barriers-toward-better-economic-opportunities-for-women-in-malaysia#:~:text=The%20promotion%20of%20economic%20opportunities,RM%209%2C400%20\(US%242%2C250\)](https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/publication/breaking-barriers-toward-better-economic-opportunities-for-women-in-malaysia#:~:text=The%20promotion%20of%20economic%20opportunities,RM%209%2C400%20(US%242%2C250))

Malaysia dropped six spots to 57th position among 180 countries in the Transparency International (TI) Corruption Perceptions Index (CPI) for 2020.

Greater representation of women in the government is bad news for corruption, according to a study published in the Journal of Economic Behaviour & Organization by researchers Chandan Jha of Le Moyne College and Sudipta Sarangi of Virginia Tech. In a cross-country analysis of over 125 countries, this study found that **corruption is lower in countries where a greater share of parliamentarians are women**.

In economics there is substantial literature suggesting that there are gender differences in preferences towards risk and social outcomes. For example, several studies suggest that **women are more risk-averse than men** while making investment decisions. Experimental evidence shows that women are more inequality averse, with women offering a higher **share of the pie** to their partners, when both individuals remain unaware of each other's identity.

5. **Help governments to honour their commitments to achieve equality**, as set out for instance in the Beijing Platform for Action (BPfA), the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) and the Sustainable Development Goals (SDGs).

Source: UN Women Asia and Pacific

Relevance of GRB

“Just think about it: globally, women make up 70 per cent of workers in the health and social sector, and they do three times as much unpaid care work at home as men. Yet, they are systematically excluded from the decision-making bodies that initiate life-saving emergency protocols in health-care settings.” - Phumzile Mlambo-Ngcuka, Executive Director, UN Women (UN Women News and Events, 2020)

Taking COVID-19 as an example of an unexpected event with long-term effects on lives and livelihoods around the world, we can already see that the pandemic and its economic fallout are having a regressive effect on gender equality, for both women and men. Across every sphere, from health to the economy, security to social protection, women are vulnerable and the hardest hit by the crisis, and the risk of deepening existing inequalities is high. However, according to data from Global Health 5050, men are more

at risk of death than women. In Malaysia, around 68 percent of those who have died from COVID-19 were men.⁸

Chart 1: Sex-disaggregated data along the clinical pathway⁹

Increased burdens on women who play a disproportionate role in disease response:

- Globally, women make up 70 per cent of workers in the health and social sector.¹⁰
- Women have been on the frontline of the COVID-19 crisis, making up the majority of health and care workers and the majority of workers at high risk of exposure to COVID-19.
- Before COVID-19 became a universal pandemic, women were doing three times as much unpaid care and domestic work as men.¹¹
- A 2019 study by the Khazanah Research Institute (KRI) found that Malaysian women surveyed were shouldering a “double burden”: they spent nearly 64% more time than men on unpaid care work despite working almost the same number of hours as men in paid employment.¹²
- The increased burden of unpaid care, which is disproportionately carried by women. During the COVID-19 crisis, the reliance on unpaid care work increased, with a reduction in social care packages and respite care, and closure of childcare centres and schools.
- Additional caring burdens might limit girls’ access to equal educational opportunities, as educational provision moves online. Girls and boys will not always have equal access to necessary resources, equipment and basic infrastructure or services.¹³

Increased risks to women’s economic security and empowerment:

- Emerging evidence on the impact of COVID-19 suggests that women’s economic and productive lives will be affected disproportionately and differently from men.
- In Malaysia, approximately one-fourth of working women fall under the category of vulnerable employment, where they are either self-employed, informal workers, or unpaid family workers.

⁸ <https://globalhealth5050.org/the-sex-gender-and-covid-19-project/the-data-tracker/?explore=country&country=malaysia#search>, February 2021

⁹ Ibid

¹⁰ UN Secretary-General’s policy brief: The impact of COVID-19 on women, United Nations, 2020

¹¹ Ibid

¹² Time to Care: Gender Inequality, Unpaid Care Work and Time Use Survey, Khazanah Research Institute, 2019

¹³ Phase 2 COVID 19 Research by Institut Wanita Berdaya Selangor, 2020

- These women lack the security of those employed in the formal sector and are heavily susceptible to partial or total income loss, poor or no social protection and reduced working hours, particularly during the pandemic.
- The study conducted by Institut Wanita Berdaya (IWB) Selangor between April to July 2020 found that 25 percent of women surveyed had lost their jobs or faced shortened work hours during the Movement Control Order (MCO), with nearly 50 percent of them comprising single mothers.¹⁴

Increased risks of violence against women:

- Globally, 243 million women and girls aged 15-49 were subjected to sexual and/or physical violence perpetrated by an intimate partner in year 2020. Emerging data shows that since the outbreak of COVID-19, domestic and gender-based violence (GBV) has increased during the pandemic with households placed under the increased strains that come from insecurity, health and money worries, and cramped, confined living conditions.¹⁵ Family and GBV, especially serious and repeated violence, is overwhelmingly perpetrated by men against women.
- In Malaysia, during the COVID-19 MCO, survivors were trapped at home with their perpetrators, at the same time crucial support services were disrupted. The call rates to hotlines reporting incidents of GBV during the MCO tripled.
- Women's Aid Organisation (WAO) experienced a spike in inquiries to their telephone and SMS/Whatsapp hotlines from individuals seeking help for domestic violence. For the first half of April 2020, they received 264 calls and WhatsApp enquiries, which is a 111.2% increase compared with 125 calls and WhatsApp enquiries over a 14-day period in February.¹⁶
- 15999 Talian Kasih hotlines received an overwhelming number of calls during the MCO – they are one of the most crucial services for women in a domestic violence situation.¹⁷

Increased risks to women's psychological and mental health security:

- According to the American Psychiatric Association (APA), about 62 percent of Americans are suffering from symptoms of anxiety that is related to COVID-19, and 59 percent feel that the virus is greatly impacting their day-to-day lives.¹⁸
- One of the consequences of COVID-19 has been the loss of jobs and income. Uncertainty translates into stress. Being confined indoors in cramped living spaces without jobs and an inability to provide for the family as usual often results in mental stress.
- The closure of schools, childcare and office during the MCO will triple the pressure on women as they are also obliged to full time work or in a flexible work arrangement from home while also taking care of children and managing the remote learning of their children.
- People with pre-existing mental illnesses suffer a greater risk of relapse, owing to fear, anxiety and social rhythm disruption. Furthermore, social distancing forces an individual to stay at home for extensive periods.

¹⁴ Socio-Economic Impacts of Covid-19 Movement Control Order (MCO) on Women's Livelihoods in Selangor, Institut Wanita Berdaya Selangor, 2020

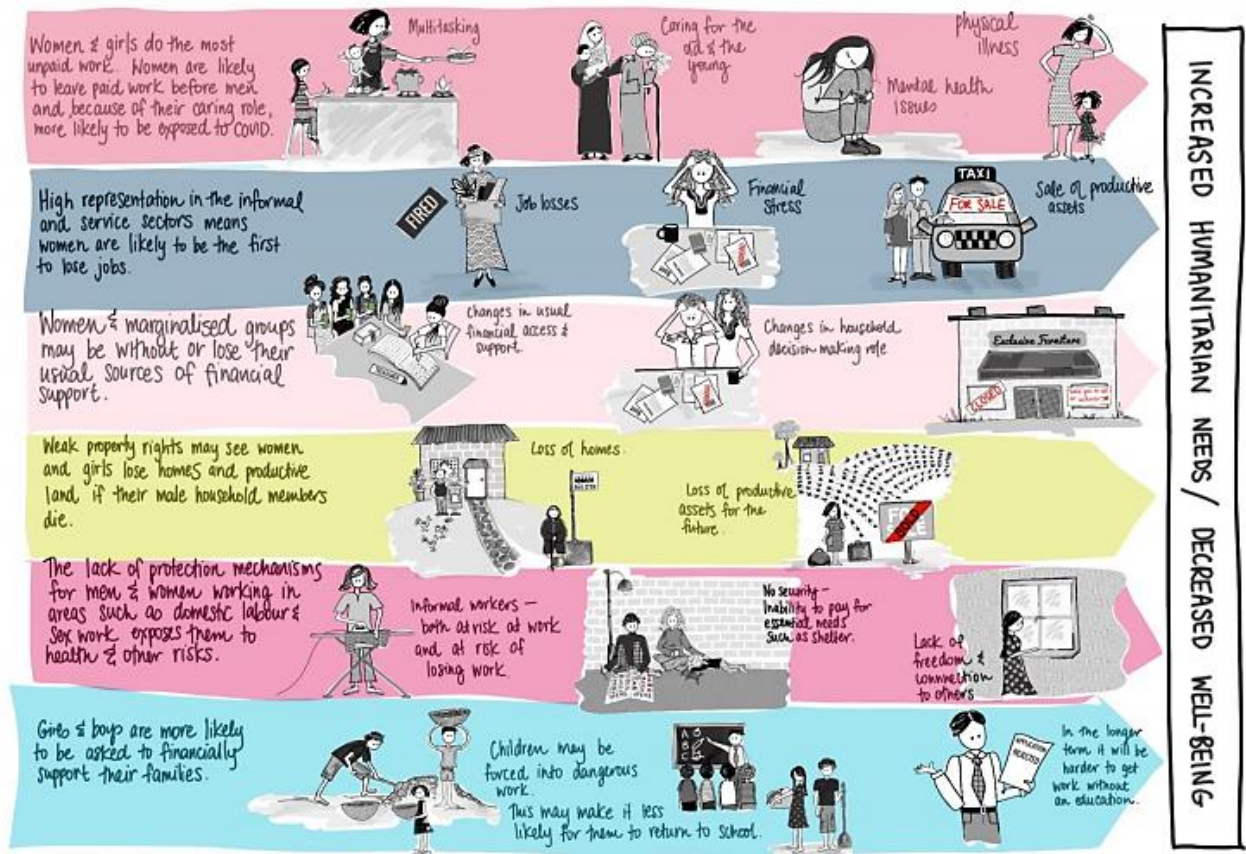
¹⁵ COVID-19 and ending violence against women and girls, UN Women, 2020

¹⁶ <https://wao.org.my/wao-joins-selangor-government-taskforce-to-address-domestic-violence-during-the-mco-period/>

¹⁷ Budget 2021: A Better Country for Women Recommendations to safeguard women's employment, safety from gender-based violence and health in post-pandemic Malaysia, Women's Aid Organisation (WAO), 2020

¹⁸ Canady, V.A. (2020), APA poll finds nearly half anxious about getting COVID-19. *Mental Health Weekly*, 30: 5-5. doi:10.1002/mhw.32295.

GENDERED IMPACT of COVID-19 on LIVELIHOOD, INCOME & EMPLOYMENT

Illustrations by Sandie Walton-Ellery

Source: GLOBAL GENDER ANALYSIS COVID-19: Impact of gender dynamics on livelihoods within crisis-affected countries, ACAPS, October 2020

Case Studies

United Kingdom (UK)

- The national gender equality machinery is composed of the Government Equalities Office (GEO) and the independent Equality and Human Rights Commission (EHRC). Prior to this, the UK also had a separate, independent Women's National Commission (1969-2010), which presented the views of women to government.
- The UK Women's Budget Group is a civil society organisation that brings together academics that research gender economics with community campaigners and service providers. It has grown in capacity and reputation as an authoritative source of intersectional gender impact assessment, gender disaggregated public spending and revenue analysis, through its sustained analysis of UK government budgets, fiscal and economic policy.
- It has consistently developed the research and analysis outputs which have been a highly important resource for GRB and gender equality advocates both outside and inside government.
- The topical Parliamentary Committee on Women and Equalities in year 2020 examined the expenditure, administration, and policy of the Government Equalities Office. It also examined the gendered economic impact of COVID-19 and published its report in Year 2021.¹⁹

¹⁹The report can be downloaded at <https://committees.parliament.uk/publications/4597/documents/46478/default/>.

Philippines

The Philippines is an example of how the process can transcend national budgets and could effectively be carried out at sub-national levels.

- The Republic Act (RA) No. 7192, or the “Women in Development and Nation-Building Act”, ensures that a certain percentage of official development assistance is allocated for gender concerns. It was also the starting point of the GAD (Gender and Development) Budget Policy, which was initiated in the 1995 General Appropriations Act.
- The Act mandated that all government departments, bureaux, offices and agencies set aside at least 5 percent of their total budget appropriations on GAD.
- National Commission on the Role of Filipino Women (NCRFW), has provided a framework for the integration of GAD into the development of programmes, activities and projects that promote gender-responsive governance and women’s economic empowerment.²⁰

The Joint Circular clarified that GAD planning shall be integrated in the regular activities of the agencies, the cost of implementation of which shall be at least 5 percent of their total agency budget appropriations. It requires agencies to ensure that the following essential elements of GAD planning and budgeting are in place, and to prioritise their establishment:

- Creation/strengthening of the GAD Focal Point system.
- Capability building on GAD.
- Gender audit.
- Institutionalising a GAD database/sex-disaggregated data.²¹

GAD activities are planned through the development of at least a three-year GAD agenda. The GAD agenda is derived from the following:

- A review of national GAD-related policies and plans.
- Results of gender analysis using sex-disaggregated data or information from major programmes or services of the agency and gender gaps or issues faced by their women and men employees.
- Analysis of programmes, projects and evaluation findings in terms of the benefits to target beneficiaries.
- A review of the agency’s GAD funds audit and previous year’s GAD plans and budgets and GAD annual reports to bring out the remaining issues that have not been addressed in earlier GAD plans and budgets.

Malaysia

As part of its gender mainstreaming programme, Malaysia undertook a pilot GRB project in 2003 in collaboration with the United Nations Development Programme (UNDP).

- Dato’ Seri Shahrizat Abdul Jalil, then Minister of Women, Family and Community Development gave her leading support and the project was developed by Debbie Budlender, a global gender expert from UNDP.
- A Steering Committee, from the Ministry of Finance, the Economic Planning Unit, the Implementation and Coordination Unit, and Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN) monitored the project and kept it on track.
- Pilot Ministries involved: the Ministries of Education and Higher Education; Health; Human Resources; Rural and Regional Development.

²⁰ Illo, 2010

²¹ PCW, NEDA and DBM, 2012, pp. 3–4

- GRB templates and gender budget statements were incorporated into the Malaysian budget process beginning in 2006/7. A core group of officers and local gender experts were trained to build the capacity of other government officers in GRB techniques.
- A manual containing the guidelines and practical procedures for implementing GRBs was published in 2005. This manual discusses and explores how to carry out a gender budget analysis and how to implement the GRB pilot project. In this manual, there was a focus on areas such as health, education, human resources and development in Malaysia.
- WFD's toolkit builds upon the content produced by the government in the manual created in 2005. However, WFD's toolkit is used specifically for MPs as a guide in their work at the constituency level, whereas the previous manual was designed for the government ministries to use in their work.

Penang

- Penang Women's Development Corporation (PWDC) started GRB as a three (3) year pilot project with the Local Government in year 2012.
- Combined approach on Gender Responsive Budgeting (GRB) and Participatory Budgeting (PB) = GRPB.
- Four (4) steps to implement at community level with the tagline of 'Different People, Different Needs':
 1. Survey (covering all groups);
 2. Focus Group Discussion (All groups voice their needs based on gender, age and ethnicity);
 3. Voting of needs (main needs identified through open voting); and
 4. Plan and Present (budget dialogue with Local Government)
- The Gender Inclusiveness Policy (GIP) in Penang was adopted in January 2019 and officially launched in March 2019:
 - a) Capacity Building and Lifelong Education for Gender Inclusiveness.
 - b) Data Collection: Sex-Disaggregated Data (SDD).
 - c) Ensure A Gender Balanced Management within the Penang State Departments and agencies, and Local Government.
 - d) Full implementation of GRPB at the state and local government level.
 - e) Consultation and Strategic Partnerships among State Government Department and agencies, Private Sector, NGOs, Institutions of higher learning and the community.
 - f) Monitoring and Evaluation.
- In 2020, Penang introduced the Top-Up Women-Only Additional Seats (TWOAS) initiative to achieve 30 percent women's representation in the state assembly.

Selangor

- The Selangor Women's Policy was adopted and officially launched in 2017 and aims to enhance women's capacity and contribution to achieve an inclusive, sustainable, just and prosperous Selangor, driven by its three-fold mission of:
 - i. Maximising women's potential and diverse capacities for self and collective empowerment towards social and economic progress;
 - ii. Uplifting women's socio-economic livelihoods, wellness and security; and
 - iii. Upgrading and accelerating women's leadership and decision-making capacity.
- The Selangor Women's Policy comprises of five focal points and their seven related goals. These are:

FOCAL POINT	GOAL
1. Gender Mainstreaming in Development	1. Promoting gender-sensitive development framework.
2. Economy and Livelihoods	2. Uplifting the socio-economic status and autonomy of disadvantaged women. 3. Narrowing the gender gap at all levels and aspects of labour.
3. Representation and Leadership	4. Accelerating women's representation and decision-making in public and political life.
4. Security and Wellness	5. Enhancing women's health and well-being. 6. Freedom from violence and freedom from fear.
5. Creativity and Innovation	7. Unleashing women's creative talents and innovation.

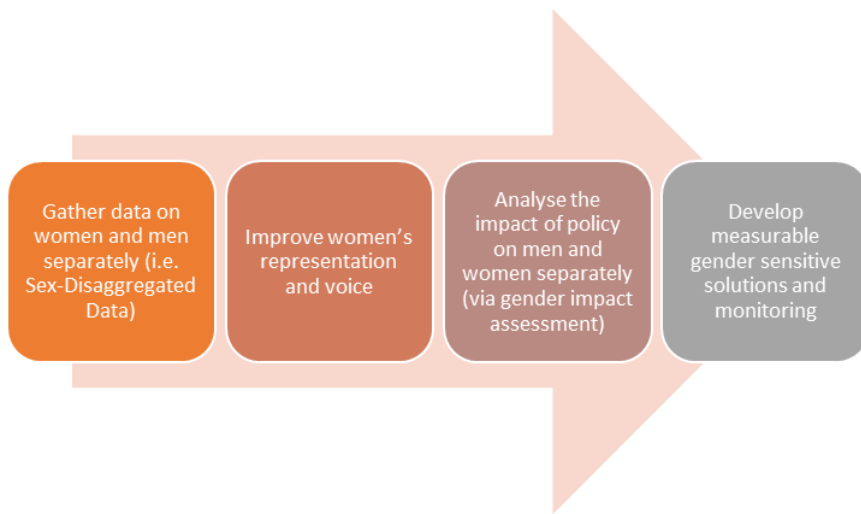
- The state government is committed to the (gender mainstreaming) project under Focal Point 1 and Goal 1, as it was in line with the four aspirations of Smart Selangor 2025, ²² which are innovation, connection, social unity and harmony.²³
- IWB Selangor started the three (3) year pilot project on Selangor Gender Mainstreaming in 2020 in an effort to encourage gender sensitive development in the state.
- The Selangor Gender Mainstreaming (GM) initiative is expected to roll out a more inclusive economy with increased women's involvement in all sectors including decision making, and a better and systematic management by:
 - The appointment of a Gender Focal Point (GFP) and Gender Focal Team (GFT) at the pilot agencies/departments;
 - Strengthening capacity building on gender for GFP, GFT and state civil servants;
 - Conducting a gender audit at the respective pilot agencies/departments;
 - Development and implementation of the Gender Action Plan at the respective pilot agencies/departments; and
 - Mainstreaming Gender in all the EXCO's portfolio by the end of year 3.

How can GRB improve women's voice and representation?

Promoting equal participation in budget processes can take many forms. As GRB builds on good governance, it aims to increase women's voices and participation in the budgeting process through consultations and the use of SSD. Targeted measures need to be applied to make budget processes inclusive. By taking steps to actively involve women in an equal manner during the preparation of public budgets, we can ensure that they are part of the decisions that affect them. Improving the diversity of participation also means considering women's diverse characteristics, such as their age, race, ethnicity, religion, education, disabilities and socio-economic background.

²² <https://www.smartselangor.com.my/wp-content/uploads/2020/09/SSAP-OFFICIAL-26Aug20.pdf>

²³ <https://www.nst.com.my/news/nation/2020/03/573457/selangor-launches-gender-mainstreaming-project-empower-women>

Four (4) general steps on Gender Responsive Budgeting (GRB)

So how do we do Gender Responsive Budgeting (GRB)? Four (4) Steps on GRB:

1. Gather data on women and men separately (Sex-Disaggregated Data)

- The first step is useful to demonstrate that men and women are impacted by budgets and that they are impacted differently.
- Collection of sex-disaggregated data is critical to monitor both deliverables and expenditures. A good and detailed SDD and analysis would provide necessary evidence on how COVID-19 affects women, girls, men and boys and inform decision-makers in their development of the national response and recovery plans on the gender differential impacts of the pandemic and the need to address the specific vulnerabilities of women, girls, men and boys.
- SDD can be reported and monitored through the in-year or annual reports at the national and sub national levels of government.

2. Improve women's representation and voice

- If there is a gap or issues described in the first step, action can be always taken to improve women's representation and voices through a few ways. For example, through a dialogue on the budget specifically for women or even to ask them directly by interviewing them. In certain situations, women may be reluctant to speak up in the public sphere especially when the space is dominated by the men.
- Women's participation in the budget consultations is likely to result in recommendations for more equitable funding allocations of government expenditure, such as loans and grants to small businesses.
- Example: Design loans and grants to ensure that there are an equal number of women and men beneficiaries so that both halves of the population can contribute to growth. This could mean changing eligibility criteria that are indirectly discriminatory, such as the minimum level of turnover required, or the length of time in business, as women are more likely to run smaller businesses that have been recently set up.

3. Analyse the impact of policy on men and women separately (via gender impact assessment)

- Gender impact assessment looks at the impact on individuals as well as households and takes account of effects on the unpaid care economy.
- The analysis of the third step can demonstrate:
 - The degree to which the budget has satisfied the needs of the recipients;

- How the gendered needs and roles of the recipients contribute to their level of satisfaction with government policy;
- The challenges and barriers faced by those in the target group who have not accessed services; and
- The degree to which the budget has reduced, exacerbated, or left unchanged gender inequalities.

4. Develop measurable gender sensitive solutions and monitoring

- Once the differential impact of the budget on women and on men is revealed, there is an obligation to incorporate gender as a category of analysis within the budgetary processes.
- This could be by introducing specific mechanisms such as gender audit guidelines for MPs to ensure that gender questions are raised in debate and the government audit process.

For GRB, consider incorporating some of the following design elements to improve women’s voice and representation in these ways:

- Consult with stakeholders representing women’s interests on the proposed fiscal management reforms, including the Ministry of Women, Family and Community Development, women business owners, women academics and CSOs.
- Include the focal points and representatives of women in steering committees overseeing the proposed fiscal management reforms.
- Introduce and apply GRB tools to assess the possible impacts of the proposed budget, revenue, or expenditure changes on women.
- Support collaboration between the Ministry of Women, Family and Community Development and key ministries such as finance, economy, human resources, education, and health etc

Three categories of expenditure in Gender Responsive Budgeting

Without targeted and gender-sensitive measures addressing both the short-term and long-term effects of the current crisis, Malaysia is at risk of losing even those limited and hard-fought gains made towards the realisation of gender equality. Rhonda Sharp, an Australian economist and gender expert,²⁴ classifies expenditures in three (3) categories using the framework described below;

1. Gender-specific expenditures

- These include all amounts of money allocated for activities, which target a specific gender.
- The analysis exposes the extent to which a government is committed to by addressing and removing gender-specific constraints.
- Example: Women’s health programmes; Special education programmes for girls during MCO; Employment policy initiatives for women during Pandemic COVID-19.

2. Expenditures to achieve equity in the public service

- These include all allocations to programmes, which are intended to promote equal representation of men and women employed especially in decision-making positions, equal pay and conditions of service.
- The analysis focuses on who the policy-makers and implementers are, in terms of their gender and other cross-cutting factors such as class and race and the biases they carry into the service provision decision-making processes. It is a way of probing the extent to which a government is committed to institutional transformation.

²⁴ Budgeting for equity, Gender budget initiatives within a framework of performance-oriented budgeting, Rhonda Sharp, 2003

- Example: Allocation to a special training programme for women to become a secretary general in a ministry; rewriting job descriptions to reflect equal employment opportunity; parental leave provision; investment and the expansion of public childcare during MCO.

3. General or mainstream expenditure

- This category includes all other expenditures not included in the two categories above. It consists of the bulk of funds in the budget. In our country, this is about 99 percent of the total budget.
- The likely gender impacts of gender-neutral policies and allocations are analysed so that the gendered nature of the economy is brought to the fore. What activities do the bottom 40²⁵ women and men engage in? How much access and control do they have over vital resources especially during the Covid-19 pandemic? Will the budget allocations close or widen the gender inequalities which exist?

Gender Responsive Budgeting tools to analyse the impact of policy on both women and men

A number of tools²⁶ are available which help to fill this gap and to throw light on the gender implications of 'general or mainstream' expenditure:

Public expenditure incidence analysis

- Compares public expenditures for a particular programme with household surveys or similar data to estimate the distribution of expenditures between women and men, or girls and boys.
- This analysis is usually most informative when gender analysis is combined with income-quintile analysis, since gender effects often differ according to income or class.
- The formula: Measuring the unit costs of providing a given service and multiplying that cost by the number of units used by each group.

Gender-aware policy appraisal

- The incidence analysis is not readily applicable to some forms of expenditure, because the services provided are not individually but collectively consumed.
- The key question is whether the policies are likely to reduce gender inequalities and imbalances (or alternatively the risk that it may maintain or even widen existing gender gaps).
- The analysis questions: 'In what ways are the policies and their associated resource allocations likely to reduce or increase gender inequality? How do policies and programmes reflect women's and men's different needs and priorities? Are women's rights as stipulated in the CEDAW and mentioned in the country specific CEDAW recommendations taken into account?'
- Example: The expenditure of the Ministry of Trade and Industry will be difficult to subject to gender-disaggregated benefit incidence analysis. But the types of facilities provided, and policies pursued by these Ministries can be appraised from a gender perspective.

Gender-Disaggregated Analysis of the Impact of the Budget on Time Use

- Calculation of the link between budget allocations and their effect on how household members spend their time, using household time use surveys.
- The objective is to account for the impact of public expenditures on caregiving and other unpaid work, which is typically carried out by women, and is not included in the usual measures of economic activity.

²⁵ Bottom 40 (B40) is the governments income level for lower income population in Malaysia

²⁶ Elson, Dianne, Integrating gender into Government budgets within a context of economic reform, in Budlender et.al., 2002, Gender Budgets Make Cents: Understanding gender responsive budgets, page 44

- In particular, cuts in some forms of public expenditure are likely to increase the amount of time that women have to spend in unpaid care work for their families and communities in order to make up for lost public services.
- Example: Women spend more time shopping for cheaper food and preparing food than men; this impacts on their time available for them to do paid work, reducing their income.

Gender-Disaggregated Public Expenditure Analysis

- To analyse how the total programme expenditure is distributed between women and men.
- Example: Spending on health can benefit poor women as much as poor men but women may not be able to access health services because they are less able to travel, particularly from rural areas to where the health care is provided.

Public Expenditure Tracking Survey

- To measure the amount of funds from the Finance Ministry received at each point in the chain of public service delivery.
- Questions to ask:
 - Does all the money get where it should?
 - Does it mainly go to women or men?
 - Are budgetary controls effective?
- This tool measures how effectively systems ensure that funds from central government reach the intended recipients at community level.

Gender Responsive Budget Statement

- The report that reviews the budget using some of the above tools and summarises its implications for gender equality.
- Any ministry or agencies can issue a GRB statement utilising one or more of the above tools to analyse its programmes and budgets and summarise their implications with a number of key indicators.
- Example: An information on gender-specific expenditure, on equal opportunities expenditure and on the gender-specific effect of mainstream expenditure.

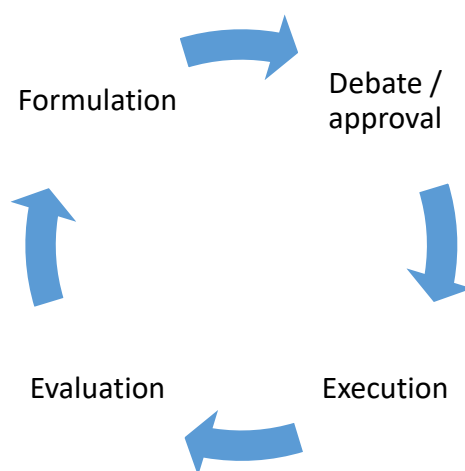
Allocations Specifically targeted to women and girls	
Project	
Objectives	
Issues	
Activity 1	
Key Performance Indicator (KPIs)	
Action	
Expected Outcome	
Expenditure (RM)	

Sample of template for Gender Budget Statement

Examples of Gender Responsive Budgeting allocations during the COVID-19 pandemic which still requires further analysis to measure the impact on the most vulnerable segments of the populations.

- Putting cash directly in women’s hands especially for female led households.
- Introducing tax relief for women-owned businesses.
- Ensuring personal protective equipment (PPE) such as masks are appropriately sized for women and don’t leave them exposed.
- Stocking adequate hygiene and sanitation items (including sanitary pads and soap) for women health workers, as well as for women and girls in quarantine.
- Provide inclusive social protection for caregivers to mitigate the effects of their unpaid care burden
- Expand childcare support for working parents – including those in the informal workforce – where schools and childcare services are closed.
- Designate safe spaces for women where they can report abuse without alerting perpetrators. Example: a reporting system in grocery stores.
- Designate and increase resources to domestic violence shelters.
- The adequacy of the initiatives that have been set up by the government in terms of women. For example, the one-off financial assistance of RM 500 was provided to tourist guides, drivers of taxis, school buses, tour buses, rental cars and e-hailing vehicles; but do we have a breakdown of how many men and women work in these areas and will benefit? It is likely that the majority of people working in these areas are will be men.
- The need to ensure income support schemes are accessible for those in the informal economy.

Roles of Members of Parliament (MPs)

The stages in the Budget Cycle

Formulation stage	<p>Most of the mechanisms are adopted in this stage of the cycle. The more common mechanisms are:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Incorporating instructions (budget call circular) to report on gender into budget cycle; ○ Gender budget statement and GRB related provision in budget or planning documents; ○ Pre budget consultation on gender; and ○ Scrutinizing revenue
Debate / Approval stage	<p>The stage when the budget is submitted to the parliament for debate, questioning and enactment. This stage can have several entry points for GRB:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Raising gender concerns by asking questions and during debates; ○ Modification of parliamentary rules/law;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Introduction of an institutional mechanism for women such as All Party Parliamentary Group (APPG) on Women and the Budget to ensure gender equality concerns are effectively addressed with oversight.
Execution stage	The stage when expenditure and performance can be monitored through short term reports. SDD collected and reported in the mid / end of the year can be a useful mechanism at this stage to ensure budgets are being spent as per allocation, there is no under-spending, and that deliverables or outputs are being achieved.
Audit stage	<p>Public audit ensures that the interrogation is not purely at the level of allocations. Institutional mechanisms at this stage can include introducing gender analysis into the formal audit process.</p> <p>Inquiries by parliamentary committees to examine the gendered impact of the budget and hear evidence from women and men in the community and from researchers, and then make recommendations for changes.</p>

ACT AS A ROLE MODEL

- Be a champion by speaking up on issues that particularly disadvantage women and girls. This is not limited to parliamentary sessions – MPs should be vocal during and between the sessions.
- Take a respectful, cooperative, and collaborative approach to politics, set aside partisanship, self-interest and competition, denounce any incidences of sexual harassment, sexist remarks, bullying and violence against women MPs.
- Give women MPs equal access to ‘the floor’, to showcase their contribution to the crisis response.

LEGISLATIVE

- Promote and support gender responsive legislation in a variety of areas, such as sexual harassment, equal pay, equal access to resources and services, participation in decision making, work-life balance, and gender-based violence.
- Make GRB systemic through adoption by the Ministry of Finance.
- Debate and raise gender sensitive questions at parliament.
- Promote the institutionalisation of gender sensitive policies, procedures and agenda within parliament and ministries to instil gender sensitivity as the new norm.

CONSTITUENCY ENGAGEMENT

- Conduct periodic needs assessment through a community survey (women and men) prior planning and implementation of the programme.
- Compile a comprehensive analysis of the budgetary impact on women in the community by reaching out to:
 - National and local gender equality mechanisms, as well as relevant line ministries.
 - CSOs / Women’s organisations.
 - Associations that represent women dominant workforces (e.g. health, childcare, teachers, hospitality, service, manufacturing, informal business workers); and
 - Gender experts including economists, academia, professionals, and journalists.
- Create a safe space to empower women and girls to speak up and voice out their needs e.g. women-only dialogues or focus group discussions

- Nominate or promote participation of women leaders in the community to crisis/pandemic management committees.
- Provide special allocations for women's / girls' programmes at the constituency level.

DATA

- Collection of SDD as a requisite in all ministries.
- Establish a data bank to centralise and provide easy access to the data from all the ministries and agencies (E.g.: Collaboration with Department of Statistics Malaysia).
- Cross sharing and cross referencing of data between ministries.
- Data demonstrating the levels of satisfaction of communities where GRB is used, disaggregated by women and men.

CAPACITY BUILDING

- Resource capacity building efforts that strengthen MPs, Senators, and their officers to mainstream gender considerations across parliamentary work.
- Collaboration with women's organisations or NGOs to conduct gender training and empower women at the grassroots level to engage with the budget process.

ADVOCACY & AWARENESS

- Prepare a policy paper and lobbying for GRB to be adopted in the party constitution.
- Educate / re-educate MPs on the concepts of gender, substantive equality, non-discrimination, and state obligation on gender equality
- Consider interparliamentary regional and international engagement to foster learning on gender sensitive approaches for good practices on all MPs and parliamentary staff.
- Widen the public discourse on GRB in simple terms for all levels of the public to encourage a whole of society participation in the national budgetary process.
- Initiate a public campaign on GRB through MPs' social media and websites.
- Engage media to adopt a gender lens in the coverage of issues.

MONITORING AND EVALUATION

- Formation of special committee on GRB such as an APPG on Women's Budget Group to monitor the integration of a gender perspective in the budget cycle and coordinating the parliament's gender sensitive response.
- Continuous monitoring and evaluation of the gendered implications of the government's legislations and policies, relief packages and budgets including the post legislative scrutiny by Parliamentary select committee enquiries with women's organisations and ministers to understand the impact of policies and programmes on women, men and vulnerable communities.

GLOSSARY

Sex Most people are born as a woman or a man. The term sex refers to biological differences between females and males. For the vast majority of people the biological sex does not change over time.
Gender The term 'gender' refers to the different social roles, responsibilities and identities of women and men and the power relations between women and men in a given society. Gender roles and relations differ across countries and cultures and may even differ among different groups in one.
Gender Assessment An assessment is a way to identify the state of equality or inequality between women and men.
Gender Analysis Gender analysis is a critical examination of how differences in gender roles, activities, needs, opportunities and rights/entitlements affect men, women, girls and boys in certain situation or contexts. It examines the relationships between females and males and their access to and control of resources and the constraints they face relative to each other. A gender analysis should be integrated into all sector assessments or situational analyses to ensure that gender-based injustices and inequalities are not exacerbated by interventions, and that where possible, greater equality and justice in gender relations are promoted. ²⁷
Gender Mainstreaming Include a gender sensitive approach in everything that is done.
Gender Responsive Approach Policy, programme and intervention outcomes that reflect an understanding of gender roles and inequalities and which make an effort to encourage equal participation and equal and fair distribution of benefits.
Gender Sensitive To ensure that gender differences are accommodated in all aspects of society.
Gender Blind Failure to recognize that the roles and responsibilities of men/boys and women/girls are assigned to them in specific social, cultural, economic, and political contexts and backgrounds. Projects, programs, policies and attitudes which are gender blind do not take into account these different roles and diverse needs. They maintain the status quo and will not help transform the unequal structure of gender relations. ²⁸
Gender Neutral Having no differential positive or negative impact for gender relations or equality between women and men.
Gender Equality This refers to the equal rights, responsibilities and opportunities of women and men and girls and boys. It implies that the interests, needs and priorities of both women and men are taken into consideration, recognizing the diversity of different groups of women and men. ²⁹
Gender Gap The gap in any area between women and men in terms of their levels of participation, access, rights, remuneration or benefits.
Care Work

²⁷ UNICEF, UNFPA, UNDP, UN Women. "Gender Equality, UN Coherence and You".

²⁸ Ibid.

²⁹ UN Women, OSAGI Gender Mainstreaming - Concepts and definitions

The part of human activity, both material and social, that is concerned with the process of caring for the present and future labour force, and the human population as a whole, including the domestic provision of food, clothing and shelter. Social reproduction is the provisioning of all such needs throughout the economy, whether part of the paid or unpaid components.³⁰

Sex Disaggregated Data (SDD)

The collection of data and presentation of statistical information differentiated by women and men to enable comparative analysis. The availability of SDD is fundamental for gender responsive budgeting. Without sufficient data a meaningful analysis is very difficult. In order to support progress, all data relating to individuals should be collected, presented and analysed in a sex disaggregated manner.

Gender Indicators

Criteria used to assess gender-related change in a condition and to measure progress over time toward gender equality. Indicators used can be quantitative (data, facts, numbers) and qualitative (opinions, feelings, perceptions, experiences).

Fiscal Policy

The spending and taxing activities of government.

Care Economy

Part of human activity, both material and social, that is concerned with activities and relationships involved in meeting the physical, emotional and psychological aspects of care. It entails paid and unpaid work and remains an undervalued, component of the economy. There is gender inequality in this sector which disproportionately involves women, particularly in unpaid care work.

Formal Economy

The sector of the economy which produces goods and services in return for monetary payment and is fully integrated into the formal structures (including tax systems) of the economy.

Informal Economy

The informal economy forms part of the market economy in that it produces (legal) goods and services for sale or other form of remuneration. It covers informal employment both in informal enterprises (small unregistered or unincorporated enterprises), and outside informal enterprises. Informal entrepreneurs and workers share one important characteristic: they are not recognized or protected under existing legal and regulatory frameworks. The informal economy excludes the criminal economy and the reproductive or care economy.

Member of Parliament

An elected Member of Parliament represents a constituency and gains his or her seat in the House by winning at a general election that is conducted every five years.

All-Party Parliamentary Groups (APPGs)

APPG are informal, cross-party groups formed by MPs who share a common interest in a particular policy area, region or country.

³⁰ Alexander and Baden, 2000

ACRONYM LIST

Acronym	Definition
APA	American Psychiatric Association
APPG	All-Party Parliamentary Group
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
BPfA	Beijing Platform for Action
CPI	Corruption Perceptions Index
CSO	Civil Society Organisation
DOSM	Department of Statistics Malaysia
EHRC	Equality and Human Rights Commission
EXCO	Executive Council
KRI	Khazanah Research Institute
GAD	Gender and Development
GBV	Gender Based Violence
GDP	Gross Domestic Product
GEO	Government Equalities Office
GGGI	Global Gender Gap Index
GFP	Gender Focal Point
GFT	Gender Focal Team
GIP	Gender Inclusiveness Policy
GM	Gender Mainstreaming
GRB	Gender Responsive Budgeting
GRPB	Gender Responsive and Participatory Budgeting
INTAN	Institut Tadbiran Awam Negara
IWB	Insitutit Wanita Berdaya
MCO	Movement Control Order
MGGI	Malaysia Gender Gap Index
MP	Member of Parliament
NCRFW	National Commission on the Role of Filipino Women
NGO	Non-governmental Organisation
PWDC	Penang Women's Development Corporation
RA	Republic Act
SDD	Sex Disaggregated Data
SDGs	Sustainable Development Goals
TI	Transparency International
TWOAS	Top-Up Women-Only Addition
UNDP	United Nations Development Programme
WAO	Women's Aid Organisation
WEF	World Economic Forum
WFD	Westminster Foundation for Democracy

Terjemahan Bahasa Melayu

British
High Commission
Kuala Lumpur

BELANJAWAN PEKA GENDER

Panduan Kerja untuk Ahli Parlimen di Malaysia

WESTMINSTER FOUNDATION FOR DEMOCRACY

MALAYSIA

MEI 2021

PERAKUAN DAN PENAFIAN

WFD merupakan sebuah perbadanan awam dari UK yang didedikasikan untuk mendukung usaha-usaha pendemokrasian di serata dunia.

Selain itu, WFD juga telah bekerjasama dengan institusi parlimen, parti politik, kumpulan masyarakat sivil dan perihal pilihan raya dalam usaha menjadikan sistem politik sesebuah negara itu lebih adil, menyeluruh dan bertanggungjawab.

Terbitan ini dihasilkan oleh Westminster Foundation for Democracy (WFD) dan ianya dijana melalui pembiayaan yang diterima daripada Pesuruhjaya Tinggi British di Kuala Lumpur.

Terbitan ini merupakan nukilan oleh Nur Hazwani Husin dan ia telah melalui proses penilaian setara oleh Janet Veitch, Sophia Fernandes, Ong Bee Leng, Omna Sreeni-Ong, Siti Kamariah Subki, Yap Lay Sheng dan beberapa pertubuhan hak asasi wanita yang berpangkalan di Malaysia.

Terbitan ini ialah sebahagian daripada usaha WFD melalui projek gerak balas pandemik COVID-19 yang bertajuk "Mempromosikan Dasar dan Tindak Balas Perundangan yang Lebih Sensitif Gender di Malaysia Terhadap Pandemik COVID-19". Projek ini telah dilaksanakan daripada Julai 2020 hingga Februari 2021.

Semua hak dalam terbitan ini, termasuk hak cipta, dimiliki sepenuhnya oleh WFD Limited dan ianya dilindungi oleh undang-undang UK dan undang-undang antarabangsa yang berkaitan. Terbitan ini tidak boleh disalin, dikongsi, diterjemahkan ke dalam bahasa lain, atau diadaptasi tanpa kebenaran daripada WFD terlebih dahulu. Seluruh hakcipta ini terpelihara.

Maklumat yang terkandung dalam terbitan ini adalah untuk panduan umum bagi perihal yang berkepentingan sahaja. WFD telah berusaha sedaya upaya yang boleh untuk memastikan bahawa maklumat yang terkandung dalam terbitan ini telah diperolehi daripada sumber yang boleh dipercayai. Namun demikian, WFD tidak bertanggungjawab terhadap sebarang kesilapan atau ralat, atau sebarang implikasi daripada keputusan yang diperolehi daripada penggunaan maklumat ini. Semua maklumat adalah seperti yang dinyatakan, ianya wujud tanpa adanya jaminan ketepatan, kekinian atau tidak boleh disandarkan atas sesuatu yang dihasilkan menerusi rujukan ke atas terbitan ini.

SENARAI KANDUNGAN

No	TAJUK	MUKA SURAT
1	Gambaran Secara Umum Perihal Belanjawan Peka Gender (GRB) Apakah yang dimaksudkan dengan Belanjawan Peka Gender (GRB)?	4
2	MENGAPA BELANJAWAN PEKA GENDER? Mengapa GRB diperlukan dalam konteks politik Malaysia dan isu-isu utama yang dihadapi oleh wanita pada masa ini?	5
3	PERKAITAN BELANJAWAN PEKA GENDER	8
4	KAJIAN KES Peringkat antarabangsa, nasional dan negeri	11
5	BAGAIMANA GRB BOLEH MENINGKATKAN SUARA DAN KEPERWAKILAN WANITA? Empat (4) Langkah Dalam Belanjawan Peka Gender	18
6	TIGA KATEGORI DALAM PERBELANJAAN BELANJAWAN PEKA GENDER	20
7	KIT BELANJAWAN PEKA GENDER BAGI ANALISIS KESAN SESEBUAH DASAR TERHADAP WANITA DAN LELAKI.	21
8	PERANAN AHLI PARLIMEN	24
9	SENARAI DAFTAR ISTILAH	27
10	SENARAI KEPENDEKAN	29

GAMBARAN SECARA UMUM PERIHAL BELANJAWAN PEKA GENDER (GRB)

Apakah yang dimaksudkan dengan Belanjawan Peka Gender (GRB)?

Belanjawan negara berperanan untuk menjana hasil, memperuntukkan sumber, mengagihkan kekayaan dan pendapatan, dan menstabilkan ekonomi. Fungsi penstabilan ekonomi dalam sesebuah belanjawan perlu seimbang dengan keperluan. Hal ini amat penting untuk memastikan wujudnya sumber yang mencukupi untuk menjamin penyampaian dan pembangunan perkhidmatan perlu, terutamanya dalam sektor sosial. Belanjawan negara ialah penanda aras untuk melihat kebertanggungjawaban kerajaan dan di sini juga pencapaian mereka boleh dinilai. Selain itu, ia juga boleh memperlihatkan cara bagaimana kerajaan menguruskan kewangan negara berdasarkan tahap keutamaan.

Belanjawan Peka Gender (GRB) berpotensi untuk dijadikan strategi dan juga suatu proses dengan halatuju jangka panjang untuk mencapai matlamat kesamarataan gender. Berdasarkan definisi yang digunakan secara meluas oleh Majlis Eropah³¹, GRB merupakan suatu bentuk pelaziman gender dalam proses merangka belanjawan. Ia melibatkan;

- i. Menjalankan penilaian belanjawan berasaskan gender.
- ii. Menggabungkan sudut pandangan gender dalam keseluruhan proses merangka belanjawan; dan
- iii. Penstrukturan semula hasil dan perbelanjaan bagi mempromosikan kesaksamaan gender.

GRB secara amnya bukan bertujuan untuk mewujudkan "belanjawan feminin" yang berasingan atau memberi keutamaan terhadap wanita berbanding lelaki. GRB merujuk pada analisis keseluruhan belanjawan menerusi sudut pandang gender untuk mengenal pasti kesan kebezaan- gender dan menterjemahkan keterikatan gender ke dalam komitmen belanjawan. Belanjawan mungkin kelihatan bersifat neuter gender. Namun demikian, oleh sebab wujudnya perbezaan peranan sistemik sosial bagi wanita dan lelaki sebagaimana yang telah ditentukan, dasar sesebuah belanjawan pasti akan menunjukkan implikasi yang berbeza terhadap semua jantina. Sebagai contoh, pengurangan atau peningkatan suntikan dana dalam perkhidmatan penjagaan kanak-kanak dan orang tua memberi kesan yang tidak seimbang kepada wanita. Hal ini disebabkan oleh wanita lebih banyak terlibat dalam pekerjaan penjagaan harian.

Kemajuan dalam GRB ini akan mengintegrasikan Agenda Matlamat Pembangunan Lestari (SDGs) 2030 terhadap proses perancangan negara, bertindak balas ke atas komitmen kesamarataan gender dan menterjemahkan SDGs ke dalam strategi untuk pembangunan dan pelan fiskal yang memberi manfaat kepada wanita dan kanak-kanak perempuan.

Sebuah belanjawan awam yang saksama menyarankan agar orang ramai menyumbang berdasarkan kemampuan mereka untuk berbelanja. Selain itu, perancangan perbelanjaan juga amat perlu agar ia mampu memenuhi keperluan wanita dan lelaki yang berbeza. Kaedah ini berkesan bagi memenuhi objektif sesebuah dasar awam yang bertujuan untuk mengurangkan ketaksamaan. Selain itu, ia juga memaparkan kecekapan dalam menggunakan sumber daya langka yang terbaik dengan mengurangkan sekatan untuk penyertaan penuh kaum wanita.

³¹ Gender Budgeting: Step-by-step toolkit. Guidance for mainstreaming gender into the EU Funds.

Mengapa GRB diperlukan dalam konteks politik Malaysia dan isu-isu utama yang dihadapi oleh wanita pada masa ini?

Berdasarkan World Economic Forum (WEF) Global Gender Gap Index (GGGI) bagi tahun 2020, Malaysia telah

GRB mengutarakan beberapa asas seperti berikut:

- Bagaimanakah suatu belanjawan itu diatur?
- Siapakah yang mengambil bahagian dalam penghuraian bajet?
- Siapa sebenarnya yang akan memberikan kata putus?
- Siapa yang berpengaruh dalam menentukan bagaimana dana itu akan dibelanjakan dan cara bagaimana dana itu dikumpulkan?
- Bagaimanakah cara untuk menentukan suatu dana itu dibelanjakan?
- Apakah matlamat utama bagi suatu dana itu diperuntukkan?
- Siapa yang akan memutuskan tahap keutamaan dan ianya diputuskan ada dasar apa?
- Adakah kaum wanita terlibat (diberi ruang dan peluang) dalam proses membuat keputusan menerusi GRB?

menduduki tempat ke-104 daripada 153 negara dengan skor indeks keseluruhan 0.677, hal ini meletakkan Malaysia di tempat ketiga belas (13) di Asia Timur dan Pasifik. Malaysia juga telah berada di belakang Lao PDR, Singapura, Vietnam dan Kemboja.³² Indeks Jurang Gender Malaysia (MGGI) juga telah mengenal pasti jurang di antara wanita dan lelaki. Jurang tersebut merangkumi empat sub-indeks yang terdiri daripada penyertaan dalam ekonomi dan peluang, Pencapaian Pendidikan, Kesihatan dan Kelangsungan Hidup dan Pemeraksanaan Politik. Berdasarkan data daripada Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM) bagi tahun 2020, secara purata, wanita di Malaysia memperolehi RM 0.947 berbanding setiap RM 1.00 yang diperolehi oleh lelaki. Dari segi penyertaan tenaga buruh, 80.9 peratus lelaki berada dalam tenaga kerja berbanding 55.6 peratus wanita. Hampir satu perempat daripada jumlah penggubal undang-undang (23.3 peratus), pegawai kanan dan pengurus merupakan kaum wanita. Peratusan wanita yang berkicimpung sebagai pekerja profesional dan teknikal adalah kurang berbanding lelaki: 44.4 peratus berbanding lelaki pada 55.6 peratus. Hanya 14.9 peratus ahli parlimen yang dipilih terdiri daripada wanita dan hanya 17.9 peratus wanita berada dalam jawatan menteri.³³

Mengapa GRB diperlukan dalam konteks politik Malaysia? GRB akan membantu:

1. Meningkatkan kecekapan dan keberkesanan dalam belanjawan.

Dasar-dasar yang dirangka dalam istilah neuter-gender mungkin masih memberi kesan yang berbeza kepada wanita dan lelaki. Hal ini kerana setiap jantina memainkan peranan yang berbeza dalam konteks ekonomi dan masyarakat. Oleh hal demikian, penggubalan dasar yang baik memerlukan pemahaman terhadap implikasi gender yang berbeza-beza. Selain itu, perlu dititikberatkan juga kaedah terbaik untuk merancang dasar agar matlamat dasar tersebut mampu dicapai dan akhir

Adalah amat penting untuk mempertimbangkan realiti kehidupan harian wanita dan lelaki dalam kepelbagaian mereka. Walaupun 'realiti dalam kehidupan' bertujuan untuk mengiktiraf perbezaan antara wanita dan lelaki, penambahan elemen "kerencanaan latar belakang" mengiktiraf ciri-ciri lain seperti umur, situasi sosioekonomi, ketidakupayaan, bangsa, etnik, agama dan lokasi kediaman (sama ada luar bandar atau bandar) juga memberi kesan kepada wanita dan lelaki dalam kehidupan harian mereka. Sebagai contoh, kehidupan realiti seorang wanita muda yang tinggal di kawasan pedalaman Perlis adalah sangat berbeza berbanding seorang wanita yang lebih tua yang tinggal di kawasan bandar seperti Kuala Lumpur

³² Global Gender Gap Report, World Economic Forum (WEF), 2020

³³ Statistik Pemeraksanaan Wanita Dalam Domain Terpilih, Malaysia, 2020, Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM)

sekali ianya mampu memenuhi keperluan wanita ataupun lelaki yang dewasa mahupun kanak-kanak secara saksama dalam ruang ekonomi yang berbeza.

2. Mengurangkan jurang jantina dan ketaksamaan.

GRB sudah pasti menonjolkan sumbangan wanita dan lelaki tetapi sumbangan itu berbeza kepada ekonomi, termasuk ekonomi perawatan. Ia telah mendedahkan adanya perkaitan dan tukar ganti di antara isi rumah dan pasaran ekonomi. Selain itu, GRB juga dilihat lebih kreatif dalam usaha mengiktiraf, menghitung dan memberi ganjaran bagi aktiviti buruh tak berbayar yang melibatkan wanita bagi mewujudkan suatu belanjawan yang saksama. Dasar belanjawan yang bersifat “pukul bagi semua” tidak dapat memastikan kesamarataan gender dalam sebuah negara heterogen. Sebagai contoh, jika wanita dikecualikan dari pasaran buruh oleh pihak yang bertanggungjawab ke atas wanita, ia akan mengurangkan pendapatan mereka sepanjang hayat dan mengurangkan kemampuan mereka untuk menyiapkan dana persaraan. Bagaimana hal sedemikian boleh diiktiraf dalam sistem persaraan negara dan mampukah strategi meningkatkan penyediaan penjagaan anak mengatasi sekatan-sekatan ini? Analisis perbandingan daripada lapan (8) buah negara OECD telah menunjukkan bahawa terdapat pulangan pelaburan negeri yang lebih besar dalam penjagaan kanak-kanak daripada berbanding pembinaan kerana, antara lain, ia merancang lagi kemasukan wanita ke pasaran buruh.³⁴

Asas untuk meningkatkan kesedaran mengenai belanjawan ini ialah dengan mengembangkan pemahaman tentang peranan ekonomi perawatan, yang mana penggunaan tenaga kerja wanita dilihat lebih intensif berbanding ekonomi komoditi. Ekonomi perawatan ini merangkumi pekerjaan penjagaan berbayar dan tanpa gaji. Kerja penjagaan ini kebanyakannya dilaksanakan oleh wanita bagi tujuan menjaga anggota keluarga orang kurang upaya, orang tua, orang sakit dan anak-anak. Tanpa adanya mereka yang terbabit dalam ekonomi perawatan maka ia akan menjejaskan sumber buruh di hari mendatang. Selain daripada menyumbang kepada kesejahteraan manusia, sumber manusia dan modal sosial, ia juga memberi sumber ekonomi kepada ekonomi komoditi.

Sebagai contoh, jika **Malaysia** mengubah dasarnya untuk memberikan sokongan kewangan kepada pengasuh yang tidak dibayar, hal ini seterusnya dapat membantu individu tersebut dan memberi jaminan dari segi kewangan. Dalam kes bagi pihak yang tidak mempunyai tahap kewangan yang baik untuk mengupah pengasuh, ahli keluarga atau saudara-mara terdekat kadang-kadang mengambil tanggungjawab penjagaan tersebut. Mereka yang memberikan khidmat penjagaan sekitar 35 jam seminggu kemudian tidak dapat melaksanakan pekerjaan lain selain daripada penjagaan. Oleh itu, pemberian elaun kepada kumpulan yang tergolong dalam kategori ini akan memberi kesan positif kepada kehidupan mereka.

³⁴ Stimulating OECD economies post-Covid by investing in care, IKD Working Paper No. 85 June 2020, De Henau, Himmelweit, Open University, [https://www.open.ac.uk/ikd/sites/www.open.ac.uk/ikd/files/files/working-papers/COVID%20care-led%20recovery IKD WP85 2020 06 12%20%28003%29.pdf](https://www.open.ac.uk/ikd/sites/www.open.ac.uk/ikd/files/files/working-papers/COVID%20care-led%20recovery%20IKD%20WP85%202020%2006%2012%20%28003%29.pdf)

Sekiranya setiap negara menyamai kemajuan menuju kesetaraan gender dari negara tetangganya yang paling cepat meningkat, KDNK global dapat meningkat hingga \$ 12 trilion pada tahun 2025

	Incremental 2025 global GDP over business-as-usual scenario, ¹ %	Incremental GDP, \$ trillion
India	16%	0.7
Latin America	14%	1.1
China	12%	2.5
Sub-Saharan Africa	12%	0.3
North America and Oceania	11%	3.1
World	11%	11.8
Middle East and North Africa	11%	0.6
South Asia (excl. India)	11%	0.1
Western Europe	9%	2.1
Eastern Europe and Central Asia	9%	0.4
East and Southeast Asia (excl. China)	8%	0.9

¹Sample = 95 countries.

Sumber: HIS; ILO; Oxford Economics; World Input-Output Database; national statistical agencies; McKinsey Global Growth Model; McKinsey Global Institute analysis

Negara harus memberdaya wanita kerana komitmen mereka terhadap kesamarataan dan hak asasi manusia tetapi juga kerana mereka giat menyumbang kepada pertumbuhan dan pembangunan ekonomi. Pembangunan sesebuah negara akan terhalang sekiranya mereka gagal mengoptimumkan 50 peratus sumber manusia yang ada. Dianggarkan 15.7 juta penduduk Malaysia ialah wanita daripada 32.7 juta orang penduduk pada tahun 2020.³⁵ Sekiranya jurang gender dalam penyertaan buruh, jumlah jam kerja dan produktiviti semua dirapatkan, hal ini akan menjadikan ekonomi dunia akan menjadi \$ 28.4 trilion (atau 26 peratus lebih kaya). Merapatkan jurang gender akan menambahkan USD 12 trilion untuk output global pada tahun 2025 jika sekatan untuk keterlibatan wanita dalam pasar buruh dialihkan.³⁶

Berdasarkan kiraan Bank Dunia, sekiranya semua halangan bagi wanita untuk menyertai kegiatan ekonomi di Malaysia dihilangkan, hal ini akan memberi manfaat kepada negara secara keseluruhan kerana pendapatan per kapita dapat meningkat sebanyak 26.2 peratus. Oleh hal demikian, terdapat peningkatan dalam purata pendapatan tahunan kira-kira RM 9400.³⁷

3. Menangani kemiskinan dengan lebih berkesan.

Penting untuk diperhatikan bahawa wanita dan lelaki mengalami masalah kemiskinan melalui cara yang hampir serupa dan kadangkala agak berbeza. Proses-proses yang menjurus ke ara kemiskinan itu agak berbeza namun ianya berkaitan antara satu sama lain. Selain itu, reaksi mereka terhadap masalah kemiskinan yang dihadapi juga agak berbeza. Sebagai contoh, dalam kebanyakan masyarakat, norma gender mentakrifkan peranan wanita sebagai sebahagian besarnya disingkirkan ke rumah, sebagai ibu dan penjaga, dan peranan lelaki sebagai bertanggungjawab untuk aktiviti produktif di luar rumah. Misalnya, dalam kebanyakan masyarakat, norma gender mentakrifkan

³⁵ DOSM, Anggaran Penduduk Semasa, Malaysia, 2020, Julai 2020 -

[https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/cthemByCat&cat=155&bul_id=OVByWjg5YkQ3MWFZRTN5bDJiaEVhZz09&menu_id=L0pheU43NWJwRWVSZklWdzQ4TlhUUT09#:~:text=Malaysia's%20population%20in%202020%20is,to%203.0%20million%20\(2020\)](https://www.dosm.gov.my/v1/index.php?r=column/cthemByCat&cat=155&bul_id=OVByWjg5YkQ3MWFZRTN5bDJiaEVhZz09&menu_id=L0pheU43NWJwRWVSZklWdzQ4TlhUUT09#:~:text=Malaysia's%20population%20in%202020%20is,to%203.0%20million%20(2020))

³⁶ The Power of Parity, Mc Kinsey 2016

³⁷ [https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/publication/breaking-barriers-toward-better-economic-opportunities-for-women-in-malaysia#:~:text=The%20promotion%20of%20economic%20opportunities,RM%209%2C400%20\(US%242%2C250\)](https://www.worldbank.org/en/country/malaysia/publication/breaking-barriers-toward-better-economic-opportunities-for-women-in-malaysia#:~:text=The%20promotion%20of%20economic%20opportunities,RM%209%2C400%20(US%242%2C250))

peranan wanita sebagai sebahagian besarnya dikaitkan dengan pekerjaan rumah, iaitu sebagai ibu atau penjaga. Bagi lelaki pula, mereka bertanggungjawab untuk melaksanakan aktiviti produktif di luar rumah. Norma-norma sedemikian telah mempengaruhi dasar dan undang-undang institusi yang mengawal akses wanita dan lelaki kepada sumber yang produktif seperti pendidikan, pekerjaan, tanah, perumahan dan kewangan. Terdapat banyak bukti dari seluruh dunia yang telah menunjukkan bahawa wanita kurang bernasib baik berbanding lelaki, terutamanya dari aspek akses mereka ke sumber daya produktif yang bernilai. Ketidaksamarataan dan perbezaan gender yang berterusan dalam peranan harian wanita dan lelaki sangat mempengaruhi punca, realiti kehidupan harian dan kesan kemiskinan dalam kalangan wanita. Oleh hal demikian, dasar, belanjawan dan strategi bagi mengurangkan kemiskinan haruslah mengambil kira indikator yang dinyatakan untuk

Sesebuah belanjawan bukan sahaja akan meninggalkan kesan langsung kepada wanita dan lelaki yang biasanya dilihat menerusi cukai yang dibayar dan jumlah peruntukan yang ditetapkan bagi kelompok penerima manfaat, malah wujud juga kesan tidak langsung. Kesan belanjawan yang tidak langsung ini boleh dikesan menerusi proses permintaan dan penawaran dalam pasaran ekonomi yang secara amnya juga akan mempengaruhi jumlah kewujudan peluang pekerjaan, setakat mana adanya pekerjaan tak berbayar yang diperlu dilakukan untuk menjaga keluarga dan komuniti, kadar keluaran negara kasar (KNK) dan paras harga barang (inflasi). Sebagai contoh, cukai langsung yang bersifat progresif membolehkan golongan berpendapatan tinggi membayar berdasarkan kemampuan mereka. Sebaliknya, cukai tidak langsung yang diterjemah melalui cukai barangan dan perkhidmatan kelihatan kurang adil kerana ianya perlu dijelaskan oleh semua kumpulan masyarakat, baik yang miskin mahupun yang kaya.

memastikan keberkesanannya.

4. **Meningkatkan kebertanggungjawaban dan ketelusan** melalui pengagihan sumber yang saksama dan pemantaun yang berpatutan. Dalam hal ini, maklumat belanjawan yang diperlukan dalam konteks ketelusan ialah “berapakah jumlah yang diperuntukkan bagi tiap-tiap perbelanjaan? Apakah bentuk hasil yang akan dikutip? Dan bagaimana sumber awam digunakan?”. Hal ini akan memberi nilai tambah terhadap proses penilaian belanjawan. Selain itu, ianya juga akan mengiktiraf penglibatan wanita selain daripada memperkukuh kebertanggungjawaban dan ketelusan perbelanjaan awam. Akhir sekali, ia akan membantu dari sudut pilihan untuk membuat belanjawan ataupun dasar.

Malaysia turun enam anak tangga ke kedudukan ke-57 daripada 180 negara dalam Indeks Persepsi Rasuah (TI) Transparency International (TI) bagi tahun 2020.

Perwakilan wanita yang lebih besar dalam kerajaan merupakan perkembangan yang tidak baik bagi aktiviti rasuah. Berdasarkan *Journal of Economic Behaviour & Organization* iaitu melalui kajian oleh Chandan Jha dari *Le Moyne College* dan Sudipta Sarangi dari *Virginia Tech*, melalui analisis silang-negara di lebih 125 buah negara, mereka mendapati bahawa **kegiatan rasuah lebih sedikit direkodkan dalam negara yang mempunyai perwakilan wanita yang besar dalam parlimen.**

Menerusi sorotan kajian lampau dalam bidang ekonomi, ada saranan yang mengatakan bahawa wujud faktor perbezaan jantina dalam kecenderungan penentuan risiko dan hasil perilaku sosial. Misalnya, beberapa kajian menunjukkan bahawa **wanita cenderung untuk mengelak sebarang risiko berbanding lelaki** dalam penelitian keputusan. Hasil daripada eksperimen menunjukkan bahawa wanita lebih menjauhi ketaksamaan. Hal ini ditunjukkan menerusi **perkongsian yang lebih tinggi dalam bahagian mereka** dengan pasangan mereka apabila kedua-dua individu tersebut tidak saling mengetahui antara satu sama lain.

5. **Membantu kerajaan untuk menghargai komitmen mereka untuk mencapai kesaksamaan**, seperti yang dinyatakan misalnya dalam Platform Tindakan Beijing (BPfA), Konvensyen Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita (CEDAW) dan Matlamat Pembangunan Mampan (SDGs).

Sumber: UN Women Asia and Pacific

Perkaitan GRB

“Renungan: Di peringkat global, wanita telah membentuk 70 peratus daripada keseluruhan tenaga kerja dalam sektor kesihatan dan sektor sosial. Mereka juga telah menjalankan kerja-kerja penjagaan yang tidak berbayar di rumah tiga kali lebih banyak berbanding lelaki. Namun demikian, peranan wanita telah diketepikan secara sistematik dalam badan pembuat keputusan yang bertindak memulakan protokol kecemasan bagi menyelamatkan nyawa dalam ruang lingkup penjagaan kesihatan.” Phumzile Mlambo-Ngcuka, Pengarah Eksekutif, UN Women (UN Women News and Events, 2020).

Kesan jangka panjang terhadap kehidupan dan mata pencarian kesan daripada pandemik COVID-19 yang tidak pernah dijangka ini boleh diambil sebagai contoh. Hal ini kerana kita telah menyaksikan bahawa kejatuhan ekonomi yang juga mewujudkan kesan regresif terhadap kesamarataan gender bagi wanita dan

lelaki. Di seluruh dunia, wanita merupakan golongan rentan yang menerima impak yang paling teruk dan berisiko untuk terjerumus ke dalam ketaksamaan yang lebih dasyat terutamanya dari aspek ekonomi, kesihatan dan jaringan keselamatan sosial. Walau bagaimanapun, berdasarkan pada data dari Kesihatan Global 5050, lelaki lebih berisiko dari aspek kematian berbanding wanita. Di Malaysia, sekitar 68 peratus daripada mereka yang telah meninggal dunia akibat COVID-19 terdiri daripada lelaki.³⁸

Rajah 1: Halatuju klinikal pesakit COVID-19 berdasarkan pengasingan jantina³⁹

Peningkatan beban wanita yang tidak diimbangi dengan tindak balas terhadap permasalahan yang ada:

- Di peringkat global, wanita telah membentuk 70 peratus daripada keseluruhan pekerja dalam sektor kesihatan dan sosial.⁴⁰
- Wanita telah berada di barisan hadapan sepanjang krisis COVID-19 dan hal ini telah mengakibatkan keseluruhan pekerja kesihatan dan perawat terdedah kepada risiko dijangkiti COVID-19 yang tinggi.
- Sebelum COVID-19 menjadi pandemik universal, wanita telah melakukan kerja perawat dan domestik yang tidak berbayar tiga kali ganda berbanding lelaki.⁴¹
- Dalam satu kajian 2019 yang dilakukan oleh Khazanah Research Institute (KRI) mendapati bahawa wanita Malaysia menanggung beban dua kali ganda. Hal ini kerana 64% daripada masa mereka diperuntukkan untuk melakukan kerja penjagaan tak berbayar berbanding lelaki yang menghabiskan sejumlah masa yang dalam pekerjaan yang berbayar.⁴²
- Tiada keseimbangan dari aspek beban pekerjaan tak berbayar yang ditanggung wanita. Semasa krisis COVID-19 berlaku, kebergantungan terhadap penjagaan tak berbayar terus meningkat sebagai kesan daripada pengurangan pakej jagaan sosial, pusat rawat rehat dan penutupan pusat jagaan kanak-kanak dan premis persekolahan.

³⁸ <https://globalhealth5050.org/the-sex-gender-and-covid-19-project/the-data-tracker/?explore=country&country=malaysia#search>, Februari 2021

³⁹ Ibid

⁴⁰ UN Secretary-General's policy brief: The impact of COVID-19 on women, United Nations, 2020

⁴¹ Ibid

⁴² Time to Care: Gender Inequality, Unpaid Care Work and Time Use Survey, Khazanah Research Institute, 2019

- Peningkatan beban jagaan berkemungkinan boleh menghadkan akses wanita kepada peluang pendidikan, lebih-lebih kaedah pembelajaran kini mula beralih ke dalam talian. Wanita dan lelaki tidak selalunya akan mempunyai akses yang sama rata terhadap sumber perlu, perkakas, kemudahan infrastruktur dan perkhidmatan.⁴³

Peningkatan ancaman terhadap jaminan ekonomi dan pemberdayaan wanita:

- Terdapat bukti baharu yang menunjukkan bahawa kesan COVID-19 ini amat tidak seimbang terhadap ekonomi dan kehidupan produktif wanita serta ianya begitu berbeza daripada apa yang dialami oleh lelaki.
- Di Malaysia, kira-kira satu per empat wanita yang bekerja tergolong di bawah kategori pekerjaan rentan, sama ada mereka bekerja sendiri, pekerja tidak formal ataupun penjaga keluarga yang tidak berbayar.
- Bagi wanita yang bekerja dalam sektor formal, pandemik ini berisiko untuk menyebabkan mereka kehilangan sebahagian atau keseluruhan pendapatan mereka, jatuh ke dalam masalah kemiskinan, kehilangan perlindungan sosial, pengurangan masa bekerja.
- Kajian yang dilakukan oleh Institut Wanita Berdaya (IWB) Selangor dari April hingga Julai 2020 mendapati bahawa terdapat kira-kira 25 peratus wanita yang menyertai tinjauan tersebut telah kehilangan pekerjaan ataupun dikurangkan masa bekerja sepanjang tempoh Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) dan hampir 50 peratus daripada wanita tersebut berstatus ibu tunggal.⁴⁴

⁴³ Phase 2 COVID 19 Research by Institut Wanita Berdaya Selangor, 2020

⁴⁴ Socio-Economic Impacts of Covid-19 Movement Control Order (MCO) on Women's Livelihoods in Selangor, Institut Wanita Berdaya Selangor, 2020

Peningkatan ancaman keganasan terhadap wanita.

- Di peringkat global, 243 juta wanita and kanak-kanak berumur dari 15 ke 49 tahun mengalami masalah keganasan seksual dan fizikal akibat daripada perbuatan pasangan intim mereka pada tahun 2020. Semenjak daripada penyebaran wabak COVID-19, muncul maklumat yang menunjukkan masalah Keganasan Berasaskan Gender (GBV) ini semakin meningkat terutamanya ketika pasangan ini berdepan dengan kebimbangan, kerisauan tentang status kewangan, keterhadan dan kesempitan ruang tempat tinggal.⁴⁵ Dalam konteks keluarga dan GBV, kebanyakan kes keganasan terhadap wanita banyak dilakukan oleh lelaki.
- Di Malaysia, kebanyakan mangsa terperangkap di rumah dengan pelaku dan pada masa yang sama kebanyakan pekhidmatan sokongan kritikal terganggu operasinya oleh sebab perintah kawalan pergerakan COVID-19. Hal ini menyebabkan kadar panggilan ke talian aduan bagi melaporkan kes GBV sepanjang tempoh PKP meningkat tiga kali ganda.
- Jumlah aduan menerusi hantaran SMS/talian Whatsapp yang diterima oleh Women Aid Organisation (WAO) bagi tujuan melaporkan insiden keganasan domestik meningkat secara mendadak. Bagi suku pertama bulan April tahun 2020, mereka telah menerima 264 buah panggilan dan pertanyaan melalui WhatsApp. Situasi ini menunjukkan peningkatan sebanyak 111.2% berbanding 125 buah panggilan dan pertanyaan melalui WhatsApp sepanjang 14 hari pada bulan Februari.⁴⁶
- Talian kasih 15999 jugak menerima panggilan yang banyak sepanjang tempoh PKP – mereka merupakan salah satu perkhidmatan penting bagi wanita dalam menghadapi situasi keganasan rumah tangga.⁴⁷

Peningkatan ancaman terhadap jaminan psikologikal dan kesihatan mental wanita

- Menurut American Psychiatric Association (APA), sekitar 65 peratus daripada rakyat Amerika Syarikat menderita simptom kebimbangan (anxiety) yang berhubungkait dengan COVID-19 dan 59 peratus lagi merasakan bahawa virus tersebut meninggalkan kesan yang besar terhadap kehidupan harian mereka.⁴⁸
- Kehilangan pekerjaan dan mata pencarian merupakan salah satu kesan daripada COVID-19. Ketidaktentuan ini bakal diterjemah menjadi stress. Terperuk dalam ruangan yang terhad tanpa pekerjaan dan kegagalan untuk menyara keluarga menyebabkan individu yang terbabit mengalami tekanan mental.
- Penutupan sekolah, pusat jagaan kanak-kanak dan pejabat sepanjang tempoh PKP akan menyebabkan tekanan terhadap wanita berlipat kali ganda. Hal ini kerana mereka terikat dengan pekerjaan hakiki ataupun aturan masa kerja dari rumah yang anjal dan pada masa yang sama terpaksa menjaga serta menguruskan pembelajaran dalam talian anak-anak mereka.
- Bagi individu dengan kondisi masalah mental prawujud, mereka berhadapan dengan risiko untuk relaps, diselubungi ketakutan, kebimbangan dan gangguan ritma sosial. Tambahan pula, pendekatan penjarakan sosial memaksa individu untuk terus berada di rumah untuk suatu tempoh masa yang panjang.

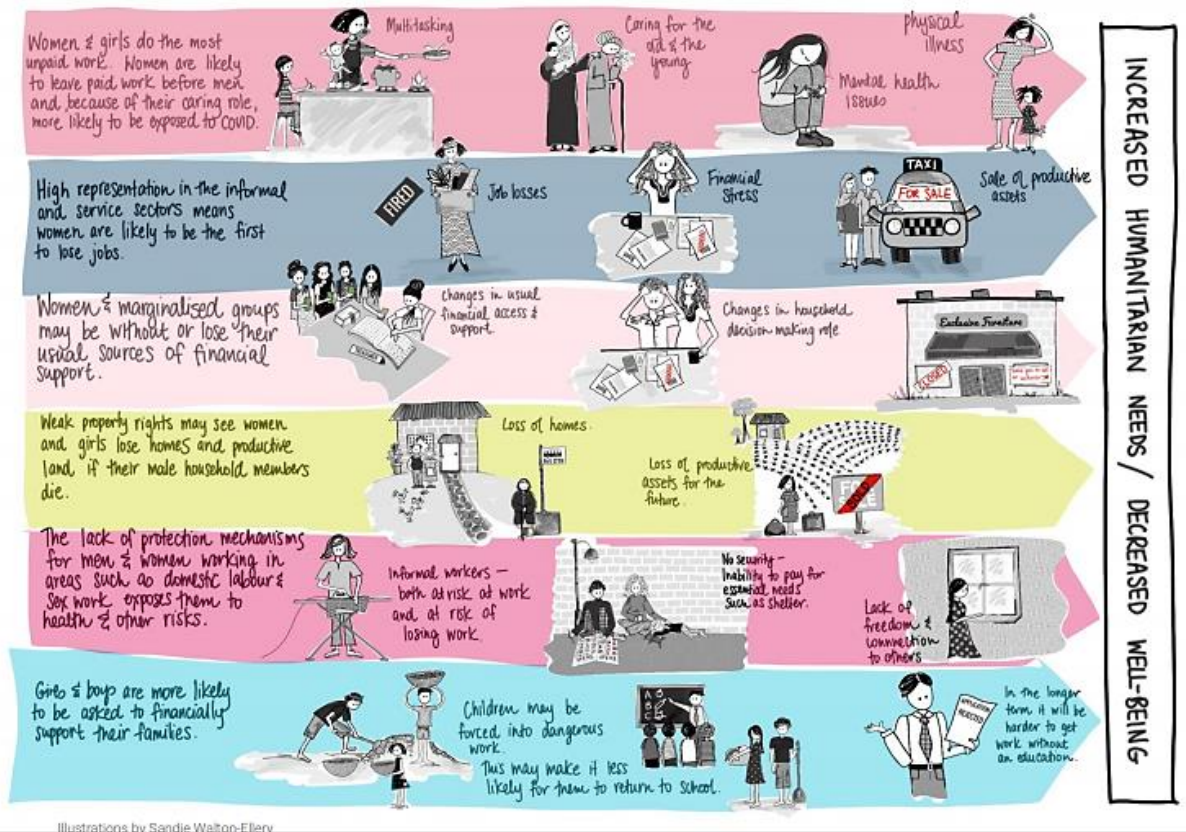
⁴⁵ COVID-19 and ending violence against women and girls, UN Women, 2020

⁴⁶ <https://wao.org.my/wao-joins-selangor-government-taskforce-to-address-domestic-violence-during-the-mco-period/>

⁴⁷ Budget 2021: A Better Country for Women Recommendations to safeguard women's employment, safety from gender-based violence and health in post-pandemic Malaysia, Women's Aid Organisation (WAO), 2020

⁴⁸ Canady, V.A. (2020), APA poll finds nearly half anxious about getting COVID-19. *Mental Health Weekly*, 30: 5-5. doi:10.1002/mhw.32295

GENDERED IMPACT of COVID-19 on LIVELIHOOD, INCOME & EMPLOYMENT

Sumber: GLOBAL GENDER ANALYSIS COVID-19: Impact of gender dynamics on livelihoods within crisis-affected countries, ACAPS, October 2020

Kajian Kes

United Kingdom (UK)

- *Government Equalities Office (GEO)* dan *Independent Equality and Human Rights Commission (EHRC)* merupakan jentera kesaksamaan gender nasional di UK. Sebelum itu, kerajaan UK mempunyai sebuah badan berasingan yang bersifat bebas iaitu *Women's National Commission (1969-2010)* yang mana bertindak mewakili pandangan wanita terhadap kerajaan.
- UK Women's Budget Group merupakan sebuah pertubuhan masyarakat sivil yang menyatukan penyelidik akademik dalam bidang penyelidikan gender-ekonomi, jurukempen masyarakat dan penyedia perkhidmatan. Kapasiti pertubuhan ini semakin berkembang apabila mereka mula dilihat sebagai entiti yang melestarikan analisis terhadap perihal penilaian kesan silang gender, pemisahan gender dalam belanjawan umum, penilaian hasil terhadap belanjawan, dasar ekonomi dan fiskal kerajaan UK.
- Mereka juga konsisten dalam membangunkan penyelidikan dan analisis terhadap penemuan yang penting bagi GRB dan bertindak sebagai penyokong kesaksamaan baik di dalam mahupun diluar kerajaan.
- Jawatankuasa Parlimen bagi Wanita dan Kesaksamaan pada tahun 2020 telah meneliti perbelanjaan, pentadbiran, dan dasar di bawah *Government Equalities Office (GEO)*. Ia juga mengkaji kesan ekonomi-gender yang disebabkan oleh COVID-19 dan menerbitkan laporannya pada Tahun 2021.⁴⁹

Filipina

⁴⁹ The report can be downloaded at <https://committees.parliament.uk/publications/4597/documents/46478/default/>.

Filipina merupakan salah sebuah negara contoh untuk melihat bagaimana proses itu boleh melangkaui belanjawan negara dan boleh dijalankan secara berkesan di peringkat sub-nasional.

- Undang-Undang Republik (RA) No. 7192, atau "Undang-Undang Pembangunan Wanita dan Pembangunan Negara", memastikan bahawa sejumlah peratusan tertentu untuk bantuan pembangunan rasmi diperuntukkan untuk kepentingan gender. Hal ini juga merupakan titik awal kepada Dasar Belanjawan (Gender dan Pembangunan) (GAD), yang dimulakan menerusi Undang-Undang Peruntukan Umum Tahun 1995.
- Akta tersebut memberi mandat bahawa semua jabatan, biro-biro, pejabat dan agensi kerajaan menyetujui sekurang-kurangnya 5 peratus daripada jumlah peruntukan belanjawan mereka ke atas GAD.
- Suruhanjaya Negara mengenai Peranan Wanita Filipina (NCRFW), telah menyediakan rangka kerja bagi mengintegrasikan GAD ke dalam pembangunan program, aktiviti dan projek yang dapat menggalakkan tadbir urus yang peka gender dan pemeraksanaan ekonomi wanita.⁵⁰

Pekeliling Bersama menjelaskan bahawa perancangan GAD hendaklah diintegrasikan dalam aktiviti-aktiviti biasa agensi-agensi, kos pelaksanaannya hendaklah sekurang-kurangnya 5 peratus daripada jumlah peruntukan belanjawan agensi mereka. Hal ini memerlukan setiap agensi untuk memastikan bahawa unsur-unsur penting dalam perancangan dan belanjawan GAD yang berikut telah disediakan dan diberikan keutamaan dalam penyediaannya:

- Penciptaan / pengukuhan *GAD Focal Point System*.
- Keupayaan membina GAD.
- Audit gender
- Melembagakan pangkalan data GAD / data yang dipisahkan mengikut jenis jantina.⁵¹

Kesemua aktiviti GAD dirancang menerusi pembangunan agenda GAD bagi tempoh sekurang-kurangnya tiga tahun. Agenda GAD itu diperolehi daripada kaedah berikut:

- Kajian semula dasar dan rancangan berkaitan GAD kebangsaan.
- Dapatan daripada analisis gender yang menggunakan maklumat gender teragregat daripada program atau perkhidmatan agensi utama, jurang gender ataupun isu-isu yang dihadapi oleh pekerja wanita dan lelaki.
- Analisis terhadap program, projek dan hasil penilaian dari sudut manfaat yang diperolehi oleh kumpulan sasaran.
- Penilaian semula terhadap audit dana yang diterima oleh agensi GAD, kesemua rancangan yang disediakan, belanjawan GAD bagi tahun sebelumnya dan laporan tahunan GAD bagi mengutarakan baki isu-isu yang belum ditangani dalam rancangan dan belanjawan GAD sebelum ini.

⁵⁰ Illio, 2010

⁵¹ PCW, NEDA and DBM, 2012, pp. 3–4

Malaysia

Sebagai sebahagian daripada program mengarusperdanakan perihal gender, Malaysia telah melaksanakan sebuah projek Perintis GRB pada tahun 2003 dengan kerjasama daripada *United Nations Development Programme (UNDP)*.

- Dato' Seri Shahrizat Abdul Jalil yang merupakan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat pada ketika itu, memberikan sokongan yang jitu dan projek ini dibangunkan oleh Debbie Budlender, seorang pakar gender global dari UNDP.
- Jawatankuasa Pemandu, dari Kementerian Kewangan, Unit Perancang Ekonomi, Unit Pelaksanaan dan Penyelaras, dan Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN) memantau projek tersebut dan memastikan perjalanan projek ini berada di landasan yang betul.
- Beberapa kementerian perintis seperti Kementerian Pendidikan dan Pengajian Tinggi, Kementerian Kesihatan, Kementerian Sumber Manusia dan Kementerian Pembangunan Luar Bandar dan Wilayah.
- Templat GRB dan penyata belanjawan gender telah dimasukkan ke dalam proses belanjawan Malaysia bermula pada tahun 2006/2007. Sekumpulan pegawai dan pakar jantina tempatan telah dilatih untuk menyediakan asas bagi pegawai kerajaan lain dalam kaedah GRB.
- Sebuah manual yang mengandungi garis panduan dan prosedur praktikal untuk melaksanakan GRB telah diterbitkan pada tahun 2005. Manual ini membincangkan dan meneliti cara bagaimana untuk menjalankan analisis terhadap belanjawan gender dan kaedah untuk menjalankan kajian rintis GRB. Dalam manual ini, terdapat beberapa bidang yang menjadi fokus seperti kesihatan, pendidikan, sumber manusia dan pembangunan di Malaysia.
- Kit WFD dibina berdasarkan kandungan yang dihasilkan oleh kerajaan menerusi manual yang dicipta pada tahun 2005. Namun demikian, kit WFD ini hanya digunakan khusus untuk anggota parlimen sebagai panduan kerja di kawasan parlimen mereka. Namun demikian, manual sebelumnya yang dirancang untuk pihak kementerian dikhaskan untuk tugas-tugas mereka.

Penang

- Penang Women's Development Corporation (PWDC) telah memulakan GRB melalui kajian rintisnya bersama kerajaan negeri bagi tempoh tiga (3) tahun bermula tahun 2012.
- Pendekatan ini menggabungkan kaedah belanjawan peka gender (GRB) dan penglibatan dalam belanjawan (Participatory Budgeting) (PB)=GRP.
- Terdapat empat kaedah untuk melaksanakannya di peringkat komuniti dengan "Individu Berbeza, Keperluan Berbeza".
 - Tinjauan (meliputi semua kelompok)
 - Perbincangan Kumpulan Berfokus (suara semua kelompok berdasarkan jantina, umur dan etnik).
 - Keperluan untuk mengundi (keperluan asas ditentukan melalui undian terbuka)
 - Perancangan dan Pembentangan (dialog belanjawan bersama kerajaan tempatan).
- Dasar Keterangkuman Gender (GIP) di Penang telah diangkat pada bulan Januari 2019 dan dilancarkan secara rasmi pada bulan Mac 2019:
 - a) Pembangunan Kapasiti dan Pendidikan Sepanjang Hayat bagi Keterangkuman Gender.
 - b) Pengumpulan Data: *Sex-Disaggregated Data (SDD) /Data Gender Teragregat*
 - c) Memastikan wujud keseimbangan pengurusan gender dalam kerajaan negeri dan kerajaan tempatan.
 - d) Pelaksanaan penuh GRPB di peringkat kerajaan negeri dan kerajaan tempatan
 - e) Rundingan dan Kerjasama Strategik dalam kalangan jabatan/agensi kerajaan negeri, sektor persendirian, NGO, institusi pengajian tinggi dan komuniti.
 - f) Pemantauan dan penilaian.

- Pada tahun 2020, pulau pinang telah memperkenalkan sebuah inisiatif yang dinamakan sebagai Top-Up Women-Only Additional Seats (TWOAS) sebagai satu cara untuk meningkatkan perwakilan kaum wanita kepada 30 peratus dalam dewan undangan negeri.

Selangor

- Dasar Wanita Selangor mula diperkenalkan dan dirasmikan pada tahun 2017. Dasar ini bertujuan untuk merencanakan perkembangan wanita dari aspek kapasiti mereka dan menyumbang ke arah pencapaian yang menyeluruh, lestari dan negeri selangor yang makmur. Dasar ini dipacu oleh tiga misi serangkai seperti berikut;
 - i. Memaksimumkan potensi wanita dan mempelbagaikan kapasiti mereka bagi tujuan pengukuhan sendiri mahupun kolektif ke arah kemajuan sosial dan ekonomi.
 - ii. Mengangkat kehidupan sosioekonomi, kesejahteraan dan keselamatan
 - iii. Meningkatkan dan mempercepat kapasiti wanita dalam kepimpinan dan kapasiti pembuat keputusan.
- Dasar Wanita Selangor ini mempunyai lima tumpuan utama dan tujuh matlamat yang berkaitan. Berikut merupakan perinciannya;

TUMPUAN UTAMA	MATLAMAT
1. Pengarusperdanaan Gender dalam Pembangunan	1. Mempromosikan rangka kerja yang bersifat peka gender
2. Ekonomi dan mata pencarian	2. Mengangkat taraf kehidupan sosio-ekonomi dan autonomi wanita yang kurang bernasib baik 3. Merapatkan jurang gender dalam kesemua peringkat dan aspek perburuhan.
3. Perwakilan dan Kepimpinan	4. Mempercepat penambahan perwakilan wanita dan pembuat keputusan peringkat umum dan aspek kehidupan politik.
4. Keselamatan dan Kesejahteraan	5. Meningkatkan kesihatan dan kesejahteraan wanita 6. Kebebasan dari keganasan dan ketakutan.
5. Kreativiti dan Inovasi	7. Merungkai bakat kreatif dan inovatif para wanita

- Kerajaan negeri amat komited terhadap agenda pengarusperdanaan gender yang merupakan tumpuan pertama dan juga matlamat pertama. Hal ini kerana perkara ini selari dengan empat aspirasi Smart Selangor 2025⁵² iaitu inovasi, perhubungan, perpaduan sosial dan keharmonian.⁵³
- IWB Selangor telah memulakan tiga (3) projek perintis berkenaan dengan Pengarusperdaan Gender di Selangor pada tahun 2020 selari dengan usaha untuk merencanakan pembangunan yang peka gender di negeri tersebut.

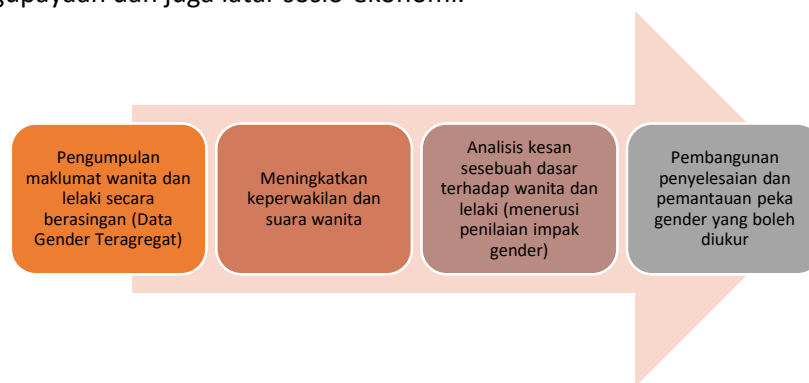
⁵² <https://www.smartselangor.com.my/wp-content/uploads/2020/09/SSAP-OFFICIAL-26Aug20.pdf>

⁵³ <https://www.nst.com.my/news/nation/2020/03/573457/selangor-launches-gender-mainstreaming-project-empower-women>

- Inisiatif Pengarusperdanaan Gender (GM) dijangka akan melancarkan lagi usaha menginkluskikan ekonomi dengan meningkatkan penyertaan wanita dalam semua sektor termasuk pembuat keputusan dan sistem pengurusan yang lebih sistematik dengan;
 - Perlantikan Titik Fokus Gender (Gender Focal Point (GFP)) dan Gender Focal Team (GFT) Kumpulan Fokus Gender di agensi dan jabatan perintis.
 - Mengukuhkan pembanguan kapasiti GFP and GFT dan kakitangan awam agensi negeri.
 - Mengadakan pengauditan gender dalam agensi dan jabatan perintis.
 - Membangun dan memperkenalkan pelan tindakan gender dalam setiap agensi dan jabatan perintis.
 - Mengarusperdanakan gender dalam kesemua portfolio ahli exco pada penghujung tahun ketiga

Bagaimana GRB boleh meningkatkan suara dan keperwakilan wanita?

Promosi bagi penyertaan samarata dalam proses belanjawan boleh diambil dari pelbagai bentuk. Oleh sebab GRB membangunkan pentadbiran yang baik, ia bertujuan meningkatkan suara dan penglibatan wanita dalam proses belanjawan melalui perundingan dan penggunaan Data Gender Teragregat. Langkah-langkah yang disasarkan perlu diterapkan untuk menjadikan kesemua proses belanjawan itu bersifat menyeluruh. Dengan mengambil langkah-langkah untuk melibatkan wanita secara aktif dengan kaedah yang sama semasa penyediaan belanjawan awam, kita dapat memastikan bahawa wanita merupakan sebahagian daripada kumpulan yang membuat keputusan untuk kelompok mereka. Meningkatkan kepelbagaian juga bermaksud ia mengambil kira keragaman karekteristik mereka seperti umur, bangsa, etnik, agama, pendidikan, kekuranganpaya dan juga latar sosio-ekonomi.

Empat (4) Langkah Dalam Belanjawan Peka Gender

Jadi, bagaimana cara untuk menjalankan Belanjawan Peka Gender (GRB)? Empat langkah GRB tersebut ialah;

1. Pengumpulan maklumat wanita dan lelaki secara berasingan (Data Gender Teragregat)
 - Langkah pertama amat bermanfaat untuk memperlihatkan kesan belanjawan kepada lelaki dan wanita dan kesan tersebut juga berbeza dari aspek jantina.
 - Pengumpulan data gender teragregat amat penting untuk memantau kebolehserahan dan perbelanjaan. Data gender teragregat yang baik dan terperinci mampu membekalkan bukti yang berkaitan berkenaan dengan bagaimana COVID-19 memberi kesan terhadap wanita dan lelaki. Ia juga boleh membantu kumpulan pembuat keputusan dalam membangunkan pelan tindakan pemulihan berdasarkan kesan-kesa pandemik yang pelbagai selain daripada memberi penekanan terhadap kerentanan yang dihadapi oleh wanita dan lelaki baik dewasa mahupun kanak-kanak.
 - Data Gender Teragregat ini boleh dilapor dan dipantau sepanjang tahun atau melalui laporan tahunan di peringkat kebangsaan mahupun diperingkat sub-kerajaan.
2. Meningkatkan perwakilan dan suara wanita
 - Beberapa langkah boleh diambil bagi meningkatkan kadar perwakilan wanita dan suara mereka walaupun terdapat beberapa jurang mahupun isu yang telah dinyatakan pada langkah pertama. Misalnya, ia boleh dilaksanakan melalui dialog mengenai belanjawan yang dikhususkan kan untuk wanita ataupun mendapatkan pendapat mereka melalui proses temubual. Dalam keadaan tertentu, ada sebahagian wanita agak keberatan untuk bersuara di khalayak ramai terutamanya dalam keadaan ruang bersuara tersebut di dominasi oleh lelaki.

- Penyertaan wanita dalam proses rundingan belanjawan akan menghasilkan serangkaian cadangan untuk mewujudkan peruntukan belanjawan yang saksama menerusi pinjaman dan geran bagi perusahaan kecil dalam perbelanjaan kerajaan.
 - Contoh: Rangka pinjaman dan geran tersebut perlulah bersifat sama rata kepada penerima manfaat baik wanita mahupun lelaki agar ianya mampu menyumbang ke arah pembangunan. Hal ini bermaksud kriteria kelayakan yang bersifat diskriminasi secara tidak langsung seperti keperluan tahap minimum perolehan atau tempoh penglibatan dalam perusahaan perlu digubal. Hal ini kerana wanita lebih banyak menjalankan perusahaan berskala kecil dan perusahaan itu baru sahaja didirikan.
3. Analisis kesan sesebuah dasar terhadap wanita dan lelaki (menerusi penilaian impak gender)
- Penilaian impak gender melihat kesan terhadap individu juga isi rumah dan mengambil kira kesan yang terjadi daripada ekonomi perawatan tak berbayar.
 - Analisis bagi langkah ketiga ini boleh ditunjukkan melalui;
 - Sejauh mana belanjawan itu dapat memenuhi keperluan penerimanya;
 - Bagaimana keperluan berasaskan gender dan peranan penerima manfaat menyumbang ke arah kepuasan hati terhadap dasar kerajaan;
 - Halangan ataupun sekatan yang dihadapi oleh kumpulan sasar yang tidak mendapat akses terhadap perkhidmatan yang disediakan;
 - Sejauh mana belanjawan telah dikurangkan, bertambah buruk atau ketaksamaan gender yang dibiarkan tak berubah
4. Pembangunan penyelesaian dan pemantauan peka gender yang boleh diukur
- Apabila perbezaan impak belanjawan terhadap wanita dan lelaki dapat dilakarkan, wujud pula kewajiban untuk proses pengumpulan gender sebagai sebuah analisis dalam proses belanjawan.
 - Hal ini boleh dilaksanakan menerusi pengenalan mekanism khas seperti panduan pengauditan gender kepada ahli parlimen. Tujuan utamanya ialah untuk memastikan kesemua persoalan berkaitan gender dinyatakan dalam perdebatan dan dalam proses audit kerajaan.

Bagi GRB, perlu dipertimbang untuk menyatukan langkah-langkah berikut dalam proses merangkak elemen untuk memperbaiki perwakilan dan suara wanita;

- Berunding dengan pemegang taruh yang mewakili kepentingan wanita terutamanya melalui cadangan perubahan pengurusan fiskal. Ianya termasuk Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, pemilik perusahaan, ahli akademik wanita dan anggota pertubuhan sivil.
- Merangkumkan titik utama dan wakil wanita dalam jawatankuasa pemacu untuk menyelia cadangan perubahan terhadap pengurusan fiskal.
- Memperkenalkan dan mengaplikasi kit GRB untuk menilai sebarang kesan daripada cadangan belanjawan, hasil, perbelanjaan terhadap wanita.
- Mendokong kerjasama antara Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat serta kementerian utama yang lain seperti kewangan, ekonomi, sumber manusia, pendidikan dan kesihatan.

TIGA KATEGORI DALAM PERBELANJAAN BELANJAWAN PEKA GENDER

Malaysia berisiko untuk kehilangan manfaat dan berhadapan dengan kesukaran untuk memperjuangkan agenda merealisasikan kesamarataan gender sekiranya kita gagal menyediakan

sasaran dan langkah-langkah untuk mendepani kesan jangka pendek dan jangka panjang krisis ini. Menurut Rhonda Sharp, seorang ahli ekonomi dan pakar gender Australia, beliau menyifatkan belanjawan ini mempunyai tiga kategori utama yang menggunakan rangka kerja seperti berikut⁵⁴;

1. Belanjawan Khas Gender

- Hal ini melibatkan keseluruhan jumlah wang diperuntukkan untuk aktiviti yang menyasarkan jantina tertentu.
- Analisis ini mendedahkan sejauh mana kerajaan komited terhadap usaha menangani dan menghapuskan kekangan-gender yang tertentu.
- Contoh: Program kesihatan wanita; program khas pendidikan bagi wanita sepanjang tempoh PKP; Inisiatif dasar pekerjaan untuk wanita semasa Pandemik COVID-19.

2. Perbelanjaan untuk mencapai kesaksamaan dalam perkhidmatan awam

- Hal ini melibatkan peruntukan terhadap program yang bertujuan untuk mempromosikan kesamarataan dalam perwakilan lelaki dan wanita dalam perihal pembuat keputusan, gaji yang samarata dan syarat-syarat bagi perkhidmatan.
- Analisis ini memberi fokus kepada pembuat dasar atau pelaksana yang berkebarangkalian berpandangan serong terhadap jantina dan faktor silang seperti kelas sosial dan bangsa yang akhirnya mempengaruhi proses membuat keputusan dalam perutusan perkhidmatan mereka. Langkah ini merupakan satu cara untuk membuktikan sejauh mana kerajaan komited terhadap transformasi institusi.
- Contoh: Peruntukan khas bagi tujuan melatih wanita untuk menjawat jawatan Ketua Setiausaha dalam Kementerian, menulis semula perihalan kerja untuk menunjukkan peluang samarata dalam proses pengambilan pekerjaan; peruntukan cuti ibu bapa; pelaburan dan pengembangan pusat jagaan kanak-kanak awam sepanjang PKP.

3. Perbelanjaan umum atau arus perdana

- Kategori ini melibatkan perihal perbelanjaan lain yang tidak dimasukkan dalam dua kategori di atas. Ia mengandungi sejumlah dana dalam belanjawan. Di negara kita, ia merangkumi kira-kira 99 peratus daripada keseluruhan belanjawan.
- Kesan-kesan yang mungkin dari dasar yang bersifat neuter-gender dan peruntukan di bawah dasar tersebut perlu di analisis supaya sifat ekonomi neuter-gender itu dapat dikekalkan. Adakah kegiatan ekonomi bagi wanita dan lelaki dalam kumpulan B40⁵⁵? Adakah mereka mempunyai akses dan kawalan terhadap sumber terpenting sepanjang tempoh pandemik COVID-19 ini? Adakah peruntukan belanjawan ini akan merapatkan atau meluaskan jurang ketaksamaan gender yang telah wujud?

⁵⁴ Budgeting for equity, Gender budget initiatives within a framework of performance-oriented budgeting, Rhonda Sharp, 2003

⁵⁵ Kumpulan B40 merupakan kumpulan berpendapatan rendah dalam populasi berdasarkan definisi kerajaan.

KIT BELANJAWAN PEKA GENDER BAGI ANALISIS KESAN SESEBUAH DASAR TERHADAP WANITA DAN LELAKI.

Sejumlah “kit”⁵⁶ wujud tersedia bagi tujuan mengisi lompong dan memberikan sedikit sinar terhadap kesan dari sudut gender bagi perbelanjaan umum ataupun arusperdana;

Analisis kejadian perbelanjaan awam

- Perbandingan perbelanjaan awam untuk program tertentu dengan kaji selidik isi rumah atau data yang serupa untuk menganggarkan pengagihan perbelanjaan bagi wanita atau lelaki yang dewasa mahupun kanak-kanak.
- Analisis ini antara yang paling informatif kerana ianya menggabungkan analisis gender dengan analisis-kuantil pendapatan. Hal ini disebabkan oleh kesan dari aspek gender agak berbeza kepada pendapatan ataupun kelas.
- Formula: Mengukur kos unit untuk menyediakan perkhidmatan yang diberikan dan mendarabkan kos tersebut dengan bilangan unit yang digunakan oleh setiap kumpulan.

Penilaian dasar yang bersifat sensitif gender

- Analisis kejadian tidak mudah untuk digunapakai bagi beberapa bentuk perbelanjaan. Hal ini kerana perkhidmatan yang disediakan bukan bersifat individu tetapi ianya digunakan secara kolektif.
- Persoalan utamanya adalah sama ada dasar tersebut boleh mengurangkan ketaksamaan ketidakseimbangan gender (atau secara alternatifnya ada risiko yang perlu dikekalkan atau ianya akan melebarkan lagi jurang gender yang telah sedia ada wujud).
- Dalam soalan analisis: “Menerusi cara apakah dasar dan sumber yang berkaitan mampu mengurangkan atau meningkatkan ketaksamaan gender? Bagaimana sesebuah dasar dan program itu menunjukkan perbezaan keperluan dan keutamaan bagi wanita dan lelaki? Adakah hak wanita sepertimana yang termaktub dalam CEDAW dan seperti yang dinyatakan dalam cadangan peringkat negara di bawah CEDAW diambil kira?”
- Contoh: Perbelanjaan Kementerian Perdagangan dan Industri agak sukar untuk tertakluk pada benefit incidence analysis bagi gender teragregat. Namun demikian, bentuk fasiliti yang disediakan dan dasar yang diterus oleh kementerian ini boleh dinilai dari perspektif gender.

Analisis Gender-Teragregat mengenai Kesan Belanjawan terhadap Penggunaan Masa

- Pengiraan ini untuk melihat perkaitan antara peruntukan belanjawan dan kesan terhadap cara isi rumah menguruskan masa mereka dengan tinjauan penggunaan masa isi rumah.
- Objektifnya adalah untuk mengambil kira kesan perbelanjaan awam terhadap penjagaan dan kerja-kerja lain yang tidak dibayar, yang biasanya dijalankan oleh wanita selain daripada aktiviti yang tidak dikira sebagai satu kegiatan ekonomi.
- Secara khususnya, pemotongan beberapa bahagian dalam belanjawan awam akan meningkatkan lagi jumlah masa yang perlu diperuntukkan bagi kerja-kerja penjagaan tidak berbayar bagi keluarga dan komuniti untuk menggantikan perkhidmatan umum yang telah ditarik.

⁵⁶ Elson, Dianne, Integrating gender into Government budgets within a context of economic reform, in Budlender et.al., 2002, Gender Budgets Make Cents: Understanding gender responsive budgets, page 44

- Contoh: Wanita banyak menghabiskan masa untuk mendapatkan sumber makanan yang lebih murah dan menyediakan makanan berbanding lelaki. Hal ini memberikan kesan terhadap masa lapang mereka untuk menjalankan kerja berbayar dan ia juga akan mengurangkan pendapatan mereka.

Analisis terhadap perbelanjaan awam berdasarkan gender teragregat

- Menganalisis tentang cara bagaimana jumlah perbelanjaan program diagihkan antara wanita dan lelaki.
- Contoh: Perbelanjaan untuk kesihatan boleh memberi manfaat kepada wanita miskin seperti lelaki miskin. Namun demikian, wanita mungkin menghadapi kesukaran untuk mendapatkan akses perkhidmatan kesihatan. Hal ini kerana wanita menghadapi kekangan untuk pergi ke fasiliti tersebut, terutamanya bagi pusat kesihatan yang terletak di kawasan pedalaman.

Kaji Selidik Penjejakan Perbelanjaan Awam

- Mengukur jumlah dana daripada Kementerian Kewangan yang diterima pada setiap titik dalam rantaian penyampaian perkhidmatan awam.
- Persoalan untuk diutarakan:
 - Adakah wang tersebut diperuntukkan pada tempat yang sepatutnya?
 - Adakah ianya diperuntukkan untuk wanita atau lelaki?
 - Adakah kawalan terhadap belanjawan berkesan?
- Alat ini mengukur sejauh mana sistem yang berkesan memastikan dana daripada kerajaan pusat sampai kepada penerima yang disasarkan di peringkat komuniti.

Penyata Belanjawan Peka Gender

- Laporan yang melaksanakan penilaian terhadap belanjawan dengan menggunakan kesemua kaedah di atas dan menringkaskan kesannya terhadap kesamarataan gender.
- Mana-mana kementerian atau agensi boleh mengeluarkan kenyataan GRB menggunakan satu atau lebih kaedah di atas untuk menganalisis program dan belanjawannya. Seterusnya meringkaskan implikasi yang ada melalui beberapa petunjuk utama yang ada.
- Contoh: Maklumat tentang belanjawan khusus untuk gender, peluang samarata dalam belanjawan dan beberapa perihal perbelanjawan arus perdana yang bersifat khusus untuk jantina.

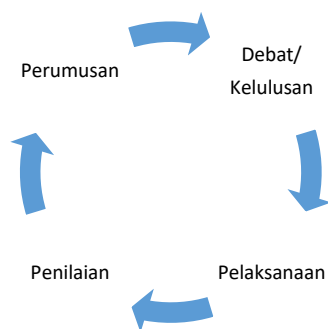
Peruntukan yang dikhususkan untuk wanita	
Projek	
Objektif	
Isu	
Aktiviti 1	
Penunjuk Prestasi Utama (KPI)	
Tindakan	
Hasil yang dijangkakan	
Perbelanjaan (RM)	

Contoh templat untuk Penyata Belanjawan Gender

Contoh peruntukan Belanjawan Peka Jantina semasa pandemik COVID-19 yang masih memerlukan analisis lanjut untuk mengukur kesan ke atas segmen penduduk yang paling terdedah.

- Meletakkan wang tunai secara langsung di tangan wanita terutamanya untuk isi rumah yang diketuai oleh wanita.
- Memperkenalkan pelepasan cukai untuk perniagaan milik wanita.
- Memastikan peralatan perlindungan diri (PPE) seperti topeng bersaiz sewajarnya untuk wanita dan tidak membiarkan mereka terdedah.
- Menyediakan stok barangan kebersihan dan sanitasi yang mencukupi (termasuk tuala wanita dan sabun) untuk pekerja kesihatan wanita dan untuk wanita dan kanak-kanak perempuan yang sedang dalam kuarantin.
- Menyediakan perlindungan sosial yang inklusif untuk penjaga bagi mengurangkan kesan beban penjagaan mereka yang tidak dibayar.
- Mengembangkan sokongan penjagaan kanak-kanak bagi ibu bapa yang bekerja - termasuk mereka yang bekerja dalam sektor tidak formal – terutamanya saat sekolah dan pusat perkhidmatan penjagaan kanak-kanak ditutup.
- Menetapkan ruang selamat untuk wanita di mana mereka boleh melaporkan penganiayaan disedari oleh pelaku. Contoh: sistem yang membolehkan laporan dilakukan menerusi kedai runcit.
- Menyediakan dan meningkatkan sumber bagi tempat perlindungan dari keganasan rumah tangga.
- Kecukupan inisiatif bagi wanita yang telah disediakan oleh pihak kerajaan. Misalnya, Adakah kita mempunyai pecahan yang menunjukkan berapa jumlah penerima bantuan wanita dan lelaki bagi bantuan kewangan one-off berjumlah RM500 yang diberikan pada pemandu pelancong, pemandu teksi, pemandu bas sekolah, bas persiaran, kereta sewa dan e-hailing. Hal ini kerana majoriti pekerja yang terlibat dalam sektor ini terdiri daripada lelaki.
- Keperluan untuk memastikan skim sokongan pendapatan dapat dicapai oleh mereka yang berada dalam ekonomi tidak formal.

PERANAN AHLI PARLIMEN

Beberapa Peringkat dalam Kitaran Belanjawan

<p>Peringkat Perumusan</p>	<p>Sebilangan besar mekanisme digunakan dalam peringkat kitaran ini. Mekanisme yang biasa ialah:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Perangkuman arahan (pekeliling untuk belanjawan) untuk menyertakan aspek gender dalam kitaran belanjawan; ○ Penyata belanjawan gender dan peruntukan berkaitan GRB dalam belanjawan dan dokumen perancangan; ○ Pra perundingan belanjawan berkaitan gender; Dan ○ Penelitian hasil
<p>Perbahasan/ Peringkat Kelulusan</p>	<p>Pada peringkat ini, belanjawan dikemukakan kepada parlimen untuk perbahasan, soal-jawab dan enakmen. Peringkat ini boleh mempunyai beberapa titik mula untuk GRB:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Membangkitkan isu gender dengan menyertai sesi perbahasan dan soal jawab. ○ Penggubalan peraturan dan undang-undang parlimen ○ Memperkenalkan sebuah mekanisme institusi seperti Kumpulan ahli parlimen bagi semua parti untuk wanita dan belanjawan bagi memastikan perihal kesamarataan gender diberikan perhatian yang sewajarnya.
<p>Peringkat pelaksanaan</p>	<p>Pada peringkat ini, perbelanjaan dan prestasi akan dipantau menerusi laporan jangka pendek. Maklumat gender teragregat akan dikumpulkan dan dilaporkan pada pertengahan atau akhir tahun. Laporan ini akan menjadi satu mekanisme untuk memastikan belanjawan dibelanjakan sebagaimana yang telah diperuntukkan dan tiada pengurangan dalam perbelanjaan selain daripada kesemua matlamat dapat dicapai.</p>
<p>Peringkat Pengauditan</p>	<p>Pengauditan awam bertujuan untuk memastikan proses soal siasat bukan semata-mata bagi tahan peruntukan sahaja. Pada peringkat ini, mekanisme institusional boleh memperkenalkan kaedah analisis gender ke dalam proses pengauditan formal. Soalan daripada jawatankuasa parlimen pula berujuan untuk menilai impak belanjawan terhadap gender dan juga mendengar pembuktian dari perspektif masyarakat baik wanita mahupun lelaki selain daripada saranan untuk perubahan yang dicadangkan para pengkaji.</p>

BERPERANAN SEBAGAI TAULADAN

- Menjadi juara dalam menyuarakan isu-isu yang berkaitan kekurangan wanita dewasa dan kanak-kanak. Hal ini tidak terhad dalam sesi parlimen semata-mata – Ahli parlimen juga perlu bersifat vokal sama semasa atau selepas sesi parlimen.
- Mengambil pendirian menghormati, bekerjasama dalam usahasama dalam politik dengan menepikan sudut partisan, kepentingan sendiri dan persaingan. Hal ini perlu diterjemah dengan mengelakkan dari mengeluarkan kenyataan berbaur gangguan seksual, ucapan yang seksis, membuli dan bertindak ganas terhadap ahli parlimen wanita.
- Memberikan peluang sama rata kepada ahli parlimen wanita untuk menunjukkan yang ahli parlimen wanita juga boleh memberikan sumbangan terhadap krisis yang ada.

PERUNDANGAN

- Menggalakkan dan menyokong perundangan yang peka gender dalam pelbagai bidang, seperti gangguan seksual, gaji yang sama rata, akses yang sama kepada sumber dan perkhidmatan, penyertaan dalam membuat keputusan, keseimbangan antara kehidupan dan kerja dan keganasan berasaskan gender.
- Menjadikan GRB sebagai sebuah sistem yang sistematik dengan menyerapkan ia ke dalam Kementerian Kewangan.
- Berbahas dan meningkatkan persoalan yang peka gender dalam setiap soalan yang dikemukakan di parlimen.
- Mempromosikan usaha penginstitutionan dasar yang sensitif terhadap gender. Menjadi perihal peka gender sebagai norma baharu dalam prosedur dan agenda dalam parlimen juga kementerian.

KETERLIBATAN DALAM KAWASAN PARLIMEN

- Melaksanakan analisis keperluan berkala melalui tinjauan dalam masyarakat (wanita dan lelaki) sebelum pelaksanaan dan perancangan suatu program.
- Mengumpulkan analisis yang komprehensif berkenaan dengan kesan belanjawan terhadap wanita dalam kelompok masyarakat melalui;
 - Mekanisme kesamarataan gender peringkat setempat dan kebangsaan juga kementerian yang berkaitan.
 - Pertubuhan bukan kerajaan dan pertubuhan wanita
 - Pertubuhan yang mewakili tenaga kerja yang didominasi wanita (seperto kesihatan, penjagaan kanak-kanak, guru, hospitaliti, perkhidmatan, perkilangan dan sektor perusahaan bukan formal) dan
 - Pakar gender termasuk ahli ekonomi, ahli akademik, golongan professional dan wartawan.
- Menyediakan sebuah ruang yang selamat untuk memberdaya wanita dan kanak-kanak agar mereka boleh menyuarakan pendapat mengenai keperluan mereka. Misalnya, dialog ataupun perbincangan berkumpulan yang dikhaskan untuk wanita.
- Mencalonkan atau menggalakkan penyertaan pemimpin wanita dalam komuniti kepada jawatankuasa pengurusan krisis/pandemik.
- Menyediakan peruntukan khas untuk program wanita / perempuan di peringkat kawasan pilihan raya.

MAKLUMAT

- Pengumpulan maklumat gender tak tergaregat (SDD) sebagai suatu syarat di semua kementerian.
- Mewujudkan pangkalan data bagi tujuan menyelarikan dan memberikan kemudahan dari sudut akses terhadap maklumat tersebut dari kesemua kementerian dan agensi (contoh: usahasama dengan Jabatan Perangkaan Negara).
- Perkongsian maklumat silang dan Perujukan maklumat silangan di antara kementerian.

- Maklumat yang menunjukkan tahap kepuasan masyarakat di mana Belanjawan Peka Gender digunakan, diasingkan berdasarkan wanita dan lelaki.

PEMBANGUNAN KAPASITI

- Usaha membangunkan sumber kapasiti yang memperkukuh ahli parlimen, senator dan para pegawai terbabit untuk mempertimbangkan usaha mengarusperdanakan gender sebagai rangka kerja di peringkat parlimen.
- Kerjasama dengan pertubuhan wanita atau NGO untuk menjalankan latihan gender dan memperkasa wanita di peringkat akar umbi sebagai usaha untuk melibatkan diri dalam proses belanjawan.

ADVOKASI DAN KESEDARAN

- Menyediakan kertas dasar dan melobi agar Belanjawan Peka Gender (GRB) boleh diterima pakai dalam perlembagaan parti.
- Mendidik dan didikan semula bagi ahli parlimen berkenaan dengan konsep gender, konsep hakiki berkaitan kesamarataan, perihal bukan diskriminasi dan kewajiban negara dalam hal-hal kesamarataan gender.
- Pertimbangan untuk penglibatan di peringkat serantau dan antarabangsa antara kerajaan bagi memupuk konsep pembelajaran berkenaan pendekatan peka gender. Pendekatan ini merupakan suatu amalan yang baik bagi kesemua kakitangan dan ahli parlimen.
- Memperluas wacana umum yang membincangkan soal GRB dalam pelbagai peringkat dengan menggunakan terminologi yang paling mudah. Hal ini akan menggalakkan lagi penglibatan masyarakat umum dalam proses belanjawan nasional.
- Memulakan kempen umum berkenaan GRB menerusi laman sesawang dan laman sosial rasmi ahli parlimen.
- Melibatkan pihak media mengguna pakai perspektif gender dalam setiap liputan mengenai suatu isu.

PEMANTAUAN DAN PENILAIAN

- Membentuk jawatankuasa khas untuk GRB dan Kumpulan ahli parlimen bagi semua parti (APPG) untuk kumpulan belanjawan wanita sebagai pemantauan terhadap proses integrasi antara sudut pandang gender dengan kitaran belanjawan. Hal ini juga melibatkan proses mengkoordinasi tindakbalas ahli parlimen terhadap perihal peka gender.
- Pemantauan dan penilaian berterusan mengenai implikasi dari aspek gender berkenaan dengan perundangan kerajaan, dasar, pakej bantuan dan belanjawan. Hal ini jugak melibatkan penelitian pasca perundangan oleh jawatankuasa pemilih parlimen berkaitan dengan pertubuhan wanita dan pihak kementerian bagi memahami kesan setiap daripada dasar dan program bagi wanita, lelaki dan komuniti rentan.

DAFTAR ISTILAH

Seks (Jantina) Sebilangan besar manusia dilahirkan sebagai wanita atau lelaki. Istilah jantina merujuk kepada perbezaan biologi antara wanita dan lelaki. Bagi sebilangan besar manusia, biologi seks ini tidak berubah dari masa ke masa.
Gender Istilah 'gender' merujuk kepada peranan sosial, tanggungjawab dan identiti wanita dan lelaki yang berbeza dan hubungan kuasa antara wanita dan lelaki dalam masyarakat tertentu. Peranan dan hubungan gender itu berbeza di antara satu negara dan satu budaya yang lain. Bahkan ianya juga mungkin berbeza di antara kumpulan.
Penilaian Gender Sebuah kaedah penilaian bagi mengenal pasti keberadaan perihai kesamarataan dan ketaksamaan di antara wanita dan lelaki.
Analisis Gender Analisis gender merupakan penilaian kritikal mengenai cara bagaimana untuk membezakan peranan gender, aktiviti, keperluan, peluang dan hak dalam suatu keadaan atau konteks. Penilaian melihat hubungkait di antara wanita dan lelaki dari aspek akses serta kebolehan mengawal sumber selain daripada bentuk kekangan yang dihadapi oleh mereka. Analisis gender ini wajar diintegrasikan ke dalam semua aspek penilaian atau analisis berdasarkan situasi bagi memastikan ketidakadilan berasaskan gender dan ketaksamaan tidak terus diburukkan. Dengan adanya intervensi maka ada kebarangkalian kesamarataan dan keadilan dalam perihai gender ini dapat dipromosikan. ⁵⁷
Pengarusperdanaan Gender Menyertakan pendekatan sensitif gender dalam segala yang dilakukan.
Pendekatan Peka Gender Hasil daripada dasar, program dan intervensi yang menggambarkan pemahaman tentang peranan gender dan ketaksamaan. Pendekatan ini juga berusaha untuk menggalakkan penyertaan sama rata dan pengalihan manfaat yang sama rata dan adil.
Sensitif Gender Untuk memastikan bahawa perbezaan gender ditampung dalam semua aspek masyarakat.
Buta Gender Kegagalan untuk mengenalpasti suatu peranan ataupun tanggungjawab lelaki ataupun wanita baik dewasa mahupun kanak-kanak yang telah dipasakkan secara terperinci melalui aspek sosial, kebudayaan, ekonomi, latar politik dan latar belakang. Projek, program, dasar dan sikap buta gender ini tidak mengambil kira peranan dan keperluan yang berbeza. Pihak yang terbabit bertindak mengekalkan status quo dan tidak akan membantu proses transformasi struktur gender yang tidak sama rata. ⁵⁸
Gender Neuter Tidak mempunyai kesan positif dan negatif yang berbeza dari aspek hubungan gender dengan kesamarataan di antara lelaki dan wanita.
Kesamarataan Gender Hal ini merujuk kepada hak sama rata, tanggungjawab dan peluang wanita dan lelaki baik yang dewasa mahupun kanak-kanak. Ia membayangkan bahawa kepentingan, keperluan dan keutamaan kedua-dua wanita dan lelaki perlu diambil kira dan mengiktiraf kepelbagaian yang wujud antara wanita dan lelaki.

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ UNICEF, UNFPA, UNDP, UN Women. "Gender Equality, UN Coherence and You".

<p>Jurang Gender</p> <p>Jurang antara wanita dan lelaki dari aspek penglibatan, akses, hak, ganjaran dan manfaat.</p>
<p>Kerja Penjagaan</p> <p>Bahagian aktiviti manusia yang meliputi aspek kebendaan dan sosial yang memberi tumpuan pada proses menjaga sumber buruh (sekarang atau masa hadapan), populasi manusia secara keseluruhannya termasuk penyediaan makanan, pakaian dan tempat perlindungan domestik. Penghasilan sosial ini bertindak untuk menyediakan semua keperluan dari aspek ekonomi sama ada ianya berbayar atau tidak berbayar.⁵⁹</p>
<p>Data Gender Teragregat / Sex Disaggregated Data (SDD)</p> <p>Pengumpulan data dan pembentangan maklumat statistik yang dibezakan oleh wanita dan lelaki untuk membolehkan analisis perbandingan. Ketersediaan SDD merupakan suatu asas untuk belanjawan peka gender. Tanpa data yang mencukupi analisis yang bermakna adalah sangat sukar. Bagi tujuan menyokong kemajuan, semua maklumat yang berhubung dengan individu harus dikumpulkan, dibentang dan dianalisis dari aspek pengasingan gender.</p>
<p>Petunjuk Gender</p> <p>Kriteria yang digunapakai untuk menilai perubahan keadaan yang berkaitan gender. Ianya juga digunakan untuk mengukur sejauh mana kemajuan perihal kesamarataan gender. Petunjuk yang digunapakai boleh berbentuk kuantitatif (data, fakta dan numerikal) dan kualitatif (pandangan, perasaan, persepsi dan juga pengalaman.)</p>
<p>Fiscal Policy</p> <p>Kegiatan perbelanjaan dan percukaian oleh pihak kerajaan.</p>
<p>Ekonomi Perawatan</p> <p>Bahagian aktiviti manusia baik kebendaan dan sosial yang menjurus kepada aktiviti dan perhubungan yang melibatkan kegiatan penjagaan fizikal, emosional dan psikologikal. Ia merangkumi kerja berbayar dan tidak dibayar dan kekal sebagai komponen ekonomi yang terkurang nilai. Terdapat ketaksamaan gender dalam sektor ini yang melibatkan wanita, terutamanya dalam kerja penjagaan yang tidak dibayar.</p>
<p>Ekonomi Formal</p> <p>Sektor ekonomi yang menghasilkan barang dan perkhidmatan sebagai balasan kepada pembayaran wang dan disatukan sepenuhnya ke dalam struktur ekonomi formal (termasuk sistem cukai)</p>
<p>Ekonomi Tidak Formal</p> <p>Ekonomi tidak formal merupakan sebahagian daripada pasaran ekonomi. Hal ini kerana ianya menghasilkan barang dan perkhidmatan (sah) untuk dijual atau diperolehi menerusi bentuk imbuhan yang lain. Selain itu, ia juga meliputi pekerjaan tidak formal baik di dalam mahupun di luar perusahaan tidak formal (perusahaan kecil tidak berdaftar atau perusahaan tidak diperbadankan). Usahawan dan pekerja tidak formal mempunyai satu ciri penting: mereka tidak diiktiraf atau dilindungi di bawah kerangka undang-undang dan peraturan yang ada. Ekonomi tidak formal ini tidak termasuk kegiatan ekonomi berunsur jenayah dan ekonomi reproduktif atau perawatan.</p>
<p>Ahli Parlimen</p> <p>Seorang Ahli Parlimen yang dipilih untuk mewakili kawasan pilihan raya dan mendapat kerusinya di Dewan Rakyat dengan memenangi pilihan raya umum yang dijalankan setiap lima tahun.</p>
<p>Kumpulan Parlimen bagi Semua Parti/ All-Party Parliamentary Groups (APPGs)</p> <p>APPG adalah kumpulan yang tidak formal, antara parti yang dibentuk oleh Ahli Parlimen yang mempunyai kepentingan bersama dalam bidang, wilayah atau dasar negara yang tertentu.</p>

⁵⁹ Alexander and Baden, 2000

SENARAI KEPENDEKAN

Acronym	Definition
APA	American Psychiatric Association
APPG	All-Party Parliamentary Group
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
BPfA	Beijing Platform for Action
CPI	Corruption Perceptions Index / Indeks Persepsi Rasuah
CSO	Civil Society Organisation / Organisasi Masyarakat Sipil
DOSM	Department of Statistics Malaysia / Jabatan Perangkaan Malaysia
EHRC	Equality and Human Rights Commission / Suruhanjaya Hak Asasi Manusia dan Kesamarataan
EXCO	Executive Council
KRI	Khazanah Research Institute
GAD	Gender and Development / Gender dan Pembangunan
GBV	Gender Based Violence / Keganasan Berasaskan Gender
GDP	Gross Domestic Product / Keluaran Negara Kasar (KNK)
GEO	Government Equalities Office
GGGI	Global Gender Gap Index / Indeks Jurang Gender Global
GFP	Gender Focal Point / Titik Fokus Gender
GFT	Gender Focal Team / Kumpulan Fokus Gender
GIP	Gender Inclusiveness Policy / Dasar Keterangkuman Gender
GM	Gender Mainstreaming / Pengarusperdanaan Gender
GRB	Gender Responsive Budgeting / Belanjawan Peka Gender
GRPB	Gender Responsive and Participatory Budgeting
INTAN	Institut Tadbiran Awam Negara
IWB	Insititut Wanita Berdaya
MCO	Movement Control Order / Perintah Kawalan Pergerakan (PKP)
MGGI	Malaysia Gender Gap Index / Indeks Jurang Gender Malaysia
MP	Member of Parliament / Ahli Parlimen
NCRFW	National Commission on the Role of Filipino Women
NGO	Non-governmental Organisation / Badan Bukan Kerajaan
PWDC	Penang Women's Development Corporation
RA	Republic Act
SDD	Sex Disaggregated Data / Data Gender Teragregat
SDGs	Sustainable Development Goals / Matlamat Pembangunan Lestari
TI	Transparency International
TWOAS	Top-Up Women-Only Addition
UNDP	United Nations Development Programme
WAO	Women's Aid Organisation
WEF	World Economic Forum
WFD	Westminster Foundation for Democracy

WESTMINSTER FOUNDATION FOR DEMOCRACY

22-26 Whitehall, Westminster, London, SW1A 2EG

@WFD_Democracy | @WestminsterFoundation

www.wfd.org